

HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete

Sexualitet, samtycke och relationer i grundskolan

Lärares och vårdnadshavares uppfattningar om ämnesområdet i Lgr22

Författare: Luis Mente

Nivå: Grundnivå

Kursnamn: Pedagogiskt arbete

Kurskod: GPG2WR

Högskolepoäng: 15 hp

Handledare: Johanne Maad

Institution: Institutionen för lärarutbildning

Examinator: Hannele Junkala

Examinationsdatum: 2025-03-03

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker Open Access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open Access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten Open Access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (öppet tillgänglig på nätet, Open Access):

Ja

Nej

Abstract

Detta examensarbete undersöker ämneslärares och vårdnadshavares uppfattningar om undervisning om sexualitet, samtycke och relationer i grundskolan, med särskilt fokus på implementeringen av de senaste riktlinjerna i Lgr22. Syftet är att identifiera överensstämmelser och skillnader i deras uppfattningar och attityder till undervisning inom detta ämnesområde. Studien bygger på en kombination av kvalitativa och kvantitativa metoder där intervjuer genomfördes med ämneslärare och enkäter distribuerades till både lärare och vårdnadshavare. Insamlade data analyseras för att belysa gemensamma teman, utmaningar och möjligheter för en framgångsrik implementering av undervisningen. Resultatet visar att de flesta ämneslärare inte har fått utbildning eller fortbildning för att undervisa sexualitet, samtycke och relationer, samt att vårdnadshavare inte visste om de nya riktlinjerna i Lgr22. Slutsatsen är att ämneslärare behöver mer fortbildning och att kommunikationen mellan skolan och vårdnadshavare behöver förbättras.

Nyckelord

Sexualitet, samtycke, relationer, undervisning, lärare, vårdnadshavare, grundskola

Innehåll

Inledning	1
Syfte och frågeställning	2
Syfte	2
Frågeställningar	2
Disposition	2
Bakgrund	3
Historisk översikt	3
Sexualundervisning i den förra läroplanen Lgr11	4
Sexualundervisning i den nya läroplanen Lgr22	4
Tidigare forskning	5
Ämneslärares perspektiv på sexualundervisning	6
Ämneslärares förberedelse för undervisningen	6
Faktorer som påverkar sexualundervisningens genomförande	7
Vårdnadshavares förväntningar kring undervisningen	9
Metod	9
Metodval	10
Urval	10
Deltagande lärare och bakgrundsinformation	10
Datainsamlingsmetoder	12
Etiska överväganden	13
Analysmetod	13
Analys av enkätdata	13
Analys av intervjudata	14
Reliabilitet	15
Validitet	15
Resultat	16
Ämneslärares uppfattningar om sexualitet, samtycke och relationer	16
Ämneslärares förhållningssätt till undervisning av sexualitet, samtycke och relationer	18
Vikten av att ge elever verktyg för informerade beslut och välmående	19
Integrering av ämnet i andra ämnen och samhällsfrågor	19
Osäkerhet och behov av ytterligare stöd och riktlinjer	20
Utmaningar för ämneslärare vid implementering av de nya riktlinjerna	20
Tidsbrist och planering	21

Bristande kompetens.....	21
Ämnets känslighet och personliga barriärer	22
Skilda uppfattningar om ansvarsfördelning.....	22
Vårdnadshavares uppfattningar om om sexualitet, samtycke och relationer	23
Vårdnadshavares uppfattning om Lgr22 nya riktlinjer.....	23
Vårdnadshavares uppfattningar om skolans undervisning.....	25
Samtal om sexualitet i hemmiljö.....	27
Diskussion	29
Metoddiskussion.....	29
Metodval och kvalitativ analys.....	29
Validitet och reliabilitet	31
Resultatdiskussion.....	32
Ämneslärares och vårdnadshavares uppfattning om undervisningen och riktlinjerna i Lgr22	32
Ämneslärares och vårdnadshavares förhållningssätt till undervisning om sexualitet, samtycke och relationer	33
Utmaningar för ämneslärare och vårdnadshavare i implementeringen av riktlinjerna för sexualitet, samtycke och relationer.....	35
Slutsatser.....	36
Vidare forskning.....	37
Referenser.....	38
Bilaga 1: Informationsbrev till ämneslärare	
Bilaga 2: Informationsbrev till vårdnadshavare	
Bilaga 3: Enkät till ämneslärare	
Bilaga 4: Enkät till vårdnadshavare	
Bilaga 5: Intervjufrågor till ämneslärare	

Inledning

Sexualitet och relationer är centrala aspekter av det mänskliga livet och spelar en viktig roll i individens fysiska, emotionella och sociala välbefinnande. Skolans roll i att främja kunskap och öppenhet kring dessa frågor har blivit alltmer framträdande, inte minst i ljuset av samhällsdebatten om jämställdhet, samtycke och unga individers rätt att fatta informerade beslut om sina kroppar och relationer. År 2022 reviderades läroplanen för grundskolan, Lgr22, vilket innebar en uppdatering av det som tidigare kallades sex- och samlevnadsundervisning. Numera benämns detta område som "sexualitet, samtycke och relationer" och betonar ett bredare och mer inkluderande perspektiv (Skolverket, 2022b). Denna förändring syftar till att stärka elevernas medvetenhet om sina rättigheter och ansvar samt att främja en samtyckeskultur som kan motverka diskriminering och förtryck (Regeringen, 2019). För att uppnå detta behöver undervisningen inte bara ge biologiska kunskaper utan även stödja elevernas emotionella och sociala utveckling, vilket ställer nya krav på lärare i olika ämnen (Goldfarb & Lieberman, 2021, s. 23). Trots dessa krav och kopplingen till elevers hälsa, jämställdhet och välmående har sexualundervisningen länge varit en undervärderad del av skolans verksamhet (Norwald, 2022, s. 5).

Frågor om sexualitet och samtycke är ofta laddade och kan väcka starka känslor hos såväl elever som lärare och vårdnadshavare. Det är en inneboende aspekt av den mänskliga existensen, men samtidigt blir dessa frågor ofta kontroversiella i ett samhälleligt sammanhang. Sexualitet är både individuellt och kollektivt betingad och påverkas av normer, värderingar och maktstrukturer i samhället (Norwald, 2022, s. 5). Detta gör skolan till en viktig arena för att skapa dialog och öka förståelsen för dessa frågor.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) är en central del av den globala agendan för mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. Dessa rättigheter definierades för första gången under Förenta nationernas internationella konferens om befolkning och utveckling i Kairo 1994 och har sedan dess varit ett återkommande fokusområde i folkhälsosammanhang. För att säkerställa jämställdhet och minska ojämlikheter betonar Agenda 2030 vikten av att utbildningssystemet prioriterar SRHR (Förenta Nationerna, 2015; Folkhälsomyndigheten, 2019, s. 200). Samtidigt visar forskning att ungdomars syn på sexualitet formas i interaktion med andra och påverkas av rådande samhällsförhållanden, vilket ytterligare understryker skolans ansvar för att skapa trygga och inkluderande miljöer för lärande om dessa frågor (Folkhälsomyndigheten, 2017, s. 24).

Tidigare forskning har visat att både lärare och vårdnadshavare har skilda perspektiv på hur sexualundervisning bör genomföras. Enligt Olsson (2013, s. 4) har varje individ en unik syn på sexualitet, och detta ställer krav på skolan att erbjuda en undervisning som är inkluderande och anpassad till elevers behov. Lukkerz (2023, s. 64) beskriver tonåren som en tid präglad av intensivt identitetsskapande och betonar vikten av att unga människor får stöd att navigera sina känslor och relationer. Samtidigt finns en kunskapslucka kring hur ämneslärare från olika skolämnen tolkar och implementerar de nya riktlinjerna i Lgr22. Denna fråga blir särskilt relevant då sexualitet,

Samtycke och relationer numera ska integreras i alla skolämnen, inte bara inom traditionellt förväntade områden som biologi eller samhällskunskap. Implementeringen innebär nya utmaningar och möjligheter för lärare att fördjupa elevernas förståelse för dessa frågor, men också risker för konflikter mellan lärare och vårdnadshavare om innehåll och undervisningsmetoder. Hur dessa grupper ser på sina roller och ansvar, samt hur de kan påverka undervisningen, utgör en kunskapslucka som behöver fyllas. Denna studie motiveras därför av behovet av att fylla en kunskapslucka kring hur dessa grupper ser på sina roller och ansvar, samt hur deras samspel kan påverka undervisningen. Studien har också som mål att bidra till den aktuella diskussionen om sexualundervisningens roll i dagens samhälle och skolans arbete för att skapa en inkluderande och jämställd lärmiljö. Resultaten av studien kan bidra till att skapa kunskap om hur de nya riktlinjerna för undervisning i sexualitet, samtycke och relationer implementeras och uppfattas.

Syfte och frågeställningar

Syfte

Syftet med det här examensarbetet är att undersöka och analysera ämneslärares och vårdnadshavares uppfattningar angående undervisning om sexualitet, samtycke och relationer i skolmiljö, med avseende på de senaste riktlinjerna i Lgr 22 (Skolverket, 2022b). Med *uppfattningar* menas i den här studien en mental representation av världen omkring oss som skapas genom processer där vi tar emot, tolkar och ger mening åt information från våra sinnen (Eysenck & Keane, 2020, s. 45). Vidare menas med *förhållningssätt* de attityder, värderingar, beteenden och perspektiv som påverkar hur en person eller grupp agerar och reagerar i olika situationer. Detta inkluderar hur lärare och vårdnadshavare förhåller sig till elevernas behov och riktlinjer för sexualundervisning, vilket är avgörande i en pedagogisk kontext (Broström, 2012, s. 23).

Frågeställningar

1. Hur uppfattar ämneslärare undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer, samt de nya riktlinjerna?
2. Vad är ämneslärares förhållningssätt till denna typ av undervisning?
3. Vilka utmaningar ser ämneslärare med att implementera de nya riktlinjerna?
4. Hur uppfattar vårdnadshavare undervisningen och de nya riktlinjerna om sexualitet, samtycke och relationer i skolan, och vilka utmaningar möter de i samtal om dessa ämnen i hemmiljö?

Disposition

I detta arbete undersöks lärares och vårdnadshavares uppfattningar om sexualitet, samtycke och relationer. För att sätta in studien i ett sammanhang ges en först en bakgrund till kunskapsområdet.

Efter det beskrivs tidigare forskning som är relevant för denna studie. Vidare redovisas den metod och det tillvägagångssätt som använts. Sedan presenteras studiens resultat, följt av en diskussion. Slutligen sammanfattas studiens viktigaste slutsatser med förslag på vidare forskning.

Bakgrund

I det här stycket ges en kort historik över sexualundervisningens utveckling i Sverige. Därefter behandlas förändringar i styrdokumentet och hur ämnet har integrerats i läroplaner genom åren, med särskilt fokus på Lgr11 samt Lgr22, det vill säga de två senaste läroplanerna från år 2011 och 2022. Slutligen diskuteras regeringens uppdrag till Skolverket och betydelsen av ett inkluderande undervisningsperspektiv.

Historisk översikt

Sexualundervisning infördes i svenska skolor 1942 som en del av folkhälsoarbetet, med syftet att förebygga oönskade graviditeter och könssjukdomar. Undervisningen blev obligatorisk 1955, vilket markerade ett viktigt steg i arbetet med att integrera sexualkunskap i skolans läroplan (Centerwall, 2005, s. 39; Wallin, 2012; Skolverket, 2013, s. 11). År 1956 införde Kungliga Skolöverstyrelsen nya riktlinjer som syftade till att ge elever en mer strukturerad undervisning om pubertet och etik. Dessa riktlinjer mötte dock kritik för att vara alltför stelbenta och bristfälligt anpassade till ungdomars verkliga behov och frågor (Centerwall, 2005, s. 39).

På 1970-talet skedde en förändring i synen på sexualundervisning, där ett mer tvärvetenskapligt angreppssätt började ta form.Handledningen från 1977 rekommenderade att undervisningen skulle integreras i flera ämnen, såsom biologi, religionskunskap och samhällsvetenskap (Skolöverstyrelsen, 1977). Syftet var att ge elever en bredare förståelse för sexualitet och samlevnad, men initiativet kritiserades för att riskera att inskränka lärarnas pedagogiska frihet och minska undervisningens kvalitet (Juvall & Chuchu Petersson, 2005, s. 12).

Med införandet av Lgr 80 skedde en ytterligare förändring, där sexualkunskap tydligt erkändes som en grundläggande rättighet för alla elever. Detta innebar att undervisningen fick en mer central roll i skolans uppdrag att främja jämlikhet och hälsa. När Lpo 94 trädde i kraft betonades värdegrundsarbete i högre grad, och ansvaret för sexualundervisningen decentraliserades till rektorerna. Det innebar att skolor fick större frihet att utforma undervisningen utifrån sina egna förutsättningar, men det ledde också till en variation i kvalitet och innehåll beroende på lokala prioriteringar (Gunnarsson & Ceder, 2021, s. 55; Skolverket, 1994, s. 17).

Under 2000-talet har sexualundervisningens fokus breddats ytterligare, från att enbart handla om biologiska aspekter till att även omfatta frågor om diskriminering, samtycke och sociala rättigheter

(Planting-Bergloo & Arlova Orlander, 2024, s. 482). Denna utveckling speglar en förändrad samhällssyn där sexualitet och relationer ses som en del av en bredare diskussion om mänskliga rättigheter och jämställdhet (Bengtsson & Bolander, 2020, s. 154–155).

Sexualundervisning i den förra läroplanen Lgr11

Sexualundervisningen genomgick stora förändringar med införandet av Lgr11, där undervisningen sågs som ett tvärvetenskapligt område. Målet var att skapa ett helhetsperspektiv för eleverna genom att integrera sexualundervisning i flera ämnen, vilket förväntades bidra till elevernas utveckling som självständiga individer (Nilsson, 2016). Lgr11 introducerade ett fördjupat fokus på kön, jämställdhet, sexualitet och relationer, samtidigt som andra delar av läroplanen behandlade teman som identitet, etnicitet och maktdynamik i visuella representationer (Skolverket, 2011). Inom biologiläroplanen för årskurs 7–9 blev undervisning om mänsklig sexualitet och reproduktion en central komponent, inklusive diskussioner om identitet, jämställdhet, relationer, kärlek och ansvar.

Sexualundervisning i den nya läroplanen Lgr22

Sexualundervisning har länge varit en central del av skolans uppdrag att rusta elever för livet, både genom att tillhandahålla kunskap och ge dem verktyg att hantera komplexa frågor kring relationer och sexualitet. Enligt Skolverket (2022b, s. 10) är det avgörande att skolans verksamhet utvecklas i enlighet med de nationella målen, vilket kräver ett aktivt samspel mellan skolans personal, elever och vårdnadshavare. Genom att involvera hemmet kan skolan skapa en mer sammanhållen undervisning där elever ges stöd i att fatta informerade beslut om sin hälsa och sina relationer.

För att stärka kvaliteten i sexualundervisningen gav regeringen Skolverket i uppdrag att utvärdera och föreslå justeringar i läroplanerna (U2018/02877/BS; U2018/02960/S). En särskild aspekt som Skolverket fick i uppdrag att lyfta fram var vikten av att inkludera undervisning om hedersrelaterat våld, förtryck och pornografi, vilket senare betonades i deras rapporter (Skolverket, 2019, s. 3; 2022, s. 9).

Med införandet av Lgr22 genomgick sexualundervisningen en betydande förändring och döptes om till Sexualitet, samtycke och relationer. Läroplanen lyfter fram vikten av att integrera undervisningen i skolans värdegrundsarbete, särskilt inom biologi och samhällskunskap, för att stärka elevernas förståelse av kropp, hälsa, relationer och rättigheter (Skolverket, 2022b).

Skolverket (2022, s. 5) betonar vikten av en helhetssyn i undervisningen, där elever ges kunskap och färdigheter för att utveckla en positiv självbild, empati och respekt för individers rättigheter. Förändringarna i Lgr22 syftar till att tydligare betona samtycke och respekt i sexualundervisningen

samt att stärka skolans insatser för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck (Skolverket, 2022; Skolverket, 2019b). Enligt ”Skolans värdegrund och uppdrag” ska även maktstrukturer kopplade till kön kritiskt granskas i undervisningen (Skolverket, 2022, s. 8). Skolans ansvar är att främja förståelse inom området genom att integrera både natur- och samhällsvetenskapliga perspektiv (Gunnarsson & Lindgren, 2022, s. 26, 34). Genom att förena vetenskapliga principer med sociala frågor skapas en lärandemiljö där elevernas förståelse för ämnet fördjupas (Ottander & Christenson, 2016, s. 1).

Tidigare forskning

Forskning visar att undervisningens innehåll och pedagogiska utformning har stor betydelse för dess effekt. Weavera et al. (2005, s. 171, 182) understryker att en öppen och pragmatisk undervisningsmetodik, som bygger på en positiv attityd till sexuella handlingar, är mer framgångsrik i att öka sexuell hälsa jämfört med en mer restriktiv och avhållningsfokuserad undervisning. En finsk studie av Kontula (2010, s. 379, 383), baserad på två nationella undersökningar, styrker detta genom att visa att fler undervisningstimmar samt ett tydligt fokus i läroplanen resulterar i högre kunskapsnivåer hos eleverna. Dessa resultat pekar på vikten av att ge sexualundervisning en framträdande plats i skolans arbete för att främja elevers välbefinnande.

För att undervisningen ska vara meningsfull och relevant föreslår Olsson (2011, s. 14, 22) ett heltäckande ramverk som inte enbart fokuserar på att förmedla faktabaserad kunskap, utan även uppmuntrar till utforskning av identitet, relationer och normer. Detta perspektiv speglar behovet av att skapa en undervisning som engagerar eleverna på ett personligt och socialt plan. På liknande sätt framhåller Norwald (2022, s. 53–54) att lärarnas roll är att förmedla en helhetsbild av sexualitet och relationer samtidigt som de respekterar elevernas integritet. Dock ställs lärare ofta inför utmaningar, såsom att balansera det personliga och det professionella, vilket enligt Löfgren-Mårtensson (2016, s. 122) påverkas av deras förförståelse, utbildning, bakgrund, ålder, kön och sexuella läggning.

Ett återkommande problem inom sexualundervisningen är bristen på fördjupning och variation i undervisningsinnehållet. Planting-Bergloo (2023, s. 71–73) skriver att undervisningen ofta präglas av upprepning av samma teman och avsaknad av reflektion kring ämnets bredd. För att övervinna detta lyfter hon fram vikten av kollegialt lärande och kontinuerlig planering där erfarenheter och relationer spelar en central roll. Hon argumenterar för att sexualundervisning bör betraktas som en dynamisk och relationell praxis, där både klassrumsmiljön och lärarnas planeringsarbete bidrar till att utveckla och anpassa undervisningen efter elevernas behov.

Föräldrar spelar en central roll, tillsammans med skolan, i att forma ungas syn på sexualitet och relationer. Aspy et al. (2007, s. 449) påpekar att föräldrars engagemang kan bidra till att påverka ungdomars sexuella beteende, exempelvis genom att lära dem att säga nej, sätta tydliga regler och diskutera frågor om sexualitet och preventivmedel. Studierna är genomförda i en amerikansk

kontext, där familjestrukturer och normer kring sexualundervisning kan skilja sig från den svenska skolan och familjelivet. Dock visar forskning från både USA och Sverige att föräldrars samtal om sexualitet kan ha en betydande inverkan på ungdomars val och att öppen kommunikation kan leda till mer genomtänkta beslut (se exempelvis Engh & Eriksson, 2021). Walker (2004, s. 242–243) belyser att mödrar generellt sett är mer involverade än fäder i dessa samtal. Samtidigt undviker vissa hushåll att samtala om ämnet, vilket kan bero på blyghet, okunskap eller bristande kommunikationsförmåga. Att börja dessa diskussioner tidigt i barnens liv är avgörande. Walker och Milton (2006, s. 421) betonar att en solid grund för samtal om sexualitet och relationer i yngre åldrar skapar en plattform för fortsatt dialog i tonåren och senare. Om sådana samtal skjuts upp riskerar de dock att utebli helt, vilket kan leda till att unga står utan vägledning i viktiga frågor. Därför föreslår Walker (2004, s. 243) att en öppen dialog inom familjen bör prioriteras för att minska tabun kring ämnet.

Norwald (2022, s. 5) framhåller att samhällets normer och kulturella praktiker förändras över tid, vilket innebär att dagens barn växer upp i en helt annan verklighet än sina föräldrar. Detta ställer krav på både skolan och hemmet att anpassa sina insatser för att möta elevernas behov i ett samhälle där frågor om sexualitet och relationer blir alltmer komplexa (Norwald, 2022).

Ämneslärares perspektiv på sexualundervisning

Sexualundervisning har varit en diskuterad fråga i många år, där debatten kretsat kring behovet av att tillhandahålla allsidig utbildning till ungdomar (Skolinspektionen 2018, s. 9). Under de senaste åren har nya riktlinjer införts för att ta itu med denna fråga, men framgången för dessa riktlinjer beror till stor del på ämneslärares attityder och uppfattningar (Skolverket, 1999, s. 94; Skolinspektionen 2018, s. 6). Därför undersöks i denna studie ämneslärares uppfattningar om undervisning om sex, samtycke och relationer, strategier för att effektivt lära ut dessa ämnen och konsekvenserna för policy och praktik.

Ämneslärares förberedelse för undervisningen

Sexualundervisning är en central del av skolans utbildning och bör vara heltäckande (Folkhälsomyndigheten, 2017, s. 231–232; Skolinspektionen, 2018, s. 8; Ringrose et al., 2020, s.2, 3). För att säkerställa en informativ och progressiv undervisning krävs adekvat förberedelse och fortbildning för lärare (Folkhälsomyndigheten, 2017, s. 95, 230; Löfgren-Mårtensson, 2016, s. 122).

Sexualundervisning på mellanstadiet syftar till att ge elever en grundläggande förståelse för puberteten, relationer och ansvar (Skolverket, 2022, s. 156; RFSU, 2021, s. 22). En heltäckande undervisning bidrar inte bara till kunskap om kroppen, könsidentitet och sexualitet, utan kan också minska könsrelaterat våld och mobbning genom att främja förståelse och respekt mellan individer (Planting-Bergloo & Arvola Orlander, 2024, s. 6, 12). En central del i detta är att elever tidigt får lära sig om samtycke och sunda relationer, vilket kan förebygga missförstånd och övergrepp

(Norwald, 2022, s. 18). För att uppnå detta bör undervisningen inkludera aspekter av mänsklig utveckling, hälsa, relationer och samhällseliga normer, vilket skapar en helhetssyn på sexualitet och sociala interaktioner (Folkhälsomyndigheten, 2017, s. 230; Leung et al., 2019, s. 2; Ceder et al., 2021, s. 16). Särskilt viktigt är att stärka elevernas förmåga till sexuell kommunikation, då detta kan öka öppenheten och ge dem verktyg att uttrycka och förstå samtycke (Butler, 2011, s. 12).

För en trygg och inkluderande lärmiljö bör undervisningen vara opartisk, ha tydliga riktlinjer och uppmuntra elevernas frågor (Skolinspektionen, 2018, s. 22, 39; Skolverket, 2022, s. 5). Den måste också spegla läroplanens mål och inkludera alla elevers erfarenheter (SFS 2010:800, kap. 5, 3 §).

Undervisningen kan dock möta motstånd från vissa föräldrar av kulturella eller religiösa skäl (El Shaieb & Wurtele, 2009, s. 111). Ofta begränsas den också till anatomi, medan relationer och kommunikation utelämnas (Planting-Bergloo & Arlova Orlander, 2024, 481–482). Liknande utmaningar har identifierats i Sverige, där vissa vårdnadshavare uttryckt oro över innehållet i sexualundervisningen (Skolverket, 2019, s. 12). Samtidigt skiljer sig den svenska kontexten från den amerikanska genom en mer centraliserad läroplan och en stark betoning på jämställdhet och mänskliga rättigheter. Lärare har därför en nyckelroll i att balansera dessa aspekter och säkerställa en heltäckande utbildning som anpassas till den svenska skolkontexten (Leung et al., 2019, s. 19).

Faktorer som påverkar sexualundervisningens genomförande

När det gäller att lära barn och ungdomar om sexualitet, samtycke och relationer är det avgörande att skapa en trygg och förtroendeskapande miljö (Skolverket, 2022, s.10). En trygg och förtroendeskapande miljö är avgörande för att lära barn och ungdomar om sexualitet, samtycke och relationer. Det är viktigt att barn får kunskap om sina kroppar, rättigheter och sunda relationer, men det möter ibland motstånd som kan vara rotat i traditionella värderingar i motsats till fullständiga mänskliga rättigheter för vissa grupper, inklusive HBTQI-personer (Mijatovic, 2020). Skapandet av elevtrygghet är en viktig faktor för att ge möjligheter till att ställa frågor utan rädsla för att dömas eller förlöjligas (Lameiras-Fernández et al., 2021, s. 14).

En trygg och förtroendeskapande miljö i undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer har många fördelar. På så vis kan nuvarande och framtida ungdomsgenerationer erbjudas information, färdigheter, attityder och värderingar som gör det möjligt att ta ansvar för hälsa, sitt välbefinnande och livskvalitet (Mijatovic, 2020). En trygg och förtroendeskapande miljö bidrar också till att minska stigmatisering och diskriminering av vissa grupper, som HBTQI -personer (Debanjan & T. S. Sathyanarayana , 2022, s. 74).

I samtida utbildning är det viktigt att skapa en trygg och inkluderande lärmiljö som främjar tillit och respekt mellan lärare och elever. En aspekt av detta är användningen av språk som förmedlar en förtroendeskapande bild av sexualitet, samtycke och relationer (Planting-Bergloo, 2021, s. 118).

Ett av de mest effektiva sätten att skapa förtroende är genom att använda ett inkluderande språk (Planting-Bergloo, 2021, s. 118). Det innebär att man undviker språk som diskriminerar någon grupp av människor baserat på deras sexuella läggning, könsidentitet eller kulturella bakgrund (Skolverket, 2022, s. 5). Inkluderande språk bidrar till att skapa en känsla av tillhörighet och trygghet för alla elever, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet (Planting-Bergloo, 2021, s. 120). Det förhindrar också användningen av kulturellt okänsligt språk som kan förolämpa eller fjärma elever från olika bakgrunder. Att till exempel använda fraser som "partner" i stället för "pojkvän" eller "flickvän" kan vara mer inkluderande för icke-binära eller HBTQI-personer (Debanjan & T. S. Sathyanarayana, 2022, s. 74). Inkluderande språk kan också hjälpa till att undvika kulturell expropriering, nedsättande språk och slentrianmässigt stötande språk i klassrummet (Ceder, 2021, s. 17). I slutändan kan användning av inkluderande språk bidra till att främja en positiv och trygg inlärningsmiljö där eleverna känner sig respekterade och värdefulla (Planting-Bergloo, 2021, s. 120).

När det gäller undervisning om samtycke är det extra viktigt att använda ett tydligt och direkt språk (Arvola Orlander, 2021, s. 103). Språket bör vara lätt att förstå för att undvika oklarheter eller förvirring. Att till exempel definiera samtycke som "ett bekräftande avtal mellan deltagare att delta i fysisk eller sexuell aktivitet" (Rainn, 2024), är ett direkt och kortfattat sätt att förklara detta koncept för eleverna. Att använda ett enkelt och direkt språk kan också bidra till att bygga förtroende och främja öppenhet i kommunikationen. Elever är mer benägna att delta i diskussioner och ställa frågor när de förstår språket som används och känner sig säkra på sin förmåga att kommunicera effektivt (Ceder, 2021, s. 17). Detta kan bidra till att skapa en positiv inlärningsmiljö där eleverna känner sig bekväma med att uttrycka sina tankar och idéer (Arvola Orlander, 2021, s. 115). I slutändan kan användningen av ett tydligt och direkt språk i undervisningen bidra till att främja tydlighet, öka förståelsen och bygga upp förtroende mellan lärare och elever.

En annan aspekt av att förmedla en förtroendeskapande bild av sexualitet, samtycke och relationer i undervisningen är att använda ett kulturellt lyhört språk (Norwald, 2022, s. 18). Detta innebär att anpassa språket så att det är respektfullt och inkluderande för elevers olika kulturella bakgrunder och erfarenheter (Gunnarsson & Ceder, 2021, s. 62). Ett kulturellt lyhört språk kännetecknas av att undvika generaliseringar och stereotyper, att använda neutrala och inkluderande begrepp samt att visa respekt för individuella och kulturella variationer. Till exempel kan detta innebära att använda könsneutrala pronomen, undvika normerande antaganden om relationer eller sexualitet, och att vara lyhörd för kulturella uttryck kring intimitet och samtycke.

Vid undervisning om sexualitet och relationer är det avgörande att förstå att elever har olika värderingar och övertygelser till exempel beroende på kulturell bakgrund (Skolverket, 2024). Genom att använda ett kulturellt lyhört språk kan lärare skapa en mer inkluderande och trygg lärmiljö, där alla elever känner sig hörda och respekterade (Gunnarsson & Ceder, 2021, s. 62).

Vårdnadshavares förväntningar kring undervisningen

Sexualitet, samtycke och relationer är viktiga ämnen som måste diskuteras med ungdomar för att främja deras välbefinnande. Grundskoleåren är avgörande för att lägga grunden till detta. ”Comprehensive sexuality education (CSE) ger unga människor korrekt, åldersanpassad information om sexualitet och deras sexuella och reproduktiva hälsa” (WHO, 2023).

För att undervisningen ska vara effektiv krävs dock en genomtänkt strategi där kunskapen byggs upp successivt under skolåren (Skolverket, 2022, s.7). Lärare förses med strategier för att diskutera gränsrespekt med elever i alla åldrar, vilket bidrar till att de kan fatta välgrundade beslut om sexuell hälsa och relationer (Tatter, 2018). Forskning visar att en tidig start och en långsiktig undervisningsstruktur ger bättre förebyggande effekter (Debanjan & T. S. Sathyanarayana, 2022, s. 73a). Att introducera sexualitet, samtycke och relationer redan i grundskolan är därför avgörande för att ge barn förståelse och möjlighet att fatta självständiga och välgrundade beslut genom hela livet (Skolverket, 2022b, s. 5, 8).

Vårdnadshavare har ofta goda förväntningar på sexualundervisningen i grundskolan. De förväntar sig att skolorna ska tillhandahålla korrekt och heltäckande information om sexualitet, samtycke och relationer (UNESCO, 2009). Föräldrar vill att deras barn ska lära sig om dessa ämnen i en trygg och stödjande miljö där de kan ställa frågor och få relevant vägledning (El-Shaieb & Wurtele, 2009, s. 110). Samtidigt kan föräldrar uppleva oro och osäkerhet kring vad och hur deras barn undervisas om sexualitet (Ghadimi, 2016, s.177). Vissa föräldrar känner att de själva har ansvar för att ge sina barn denna information, medan andra har en mer tillitsfull inställning till skolans roll i att utbilda om dessa ämnen. Det finns även föräldrar som, av kulturella eller religiösa skäl, är mer restriktiva i sitt stöd för skolans sexualundervisning och kanske föredrar att deras barn får mindre information om dessa ämnen, eller att den ska ges på ett sätt som stämmer överens med deras egna värderingar (El-Shaieb & Wurtele, 2009, s. 110; Ghadimi, 2016, s. 186).

Metod

Syftet med det här examensarbetet är att undersöka och analysera ämneslärares och vårdnadshavares uppfattningar angående undervisning om sexualitet, samtycke och relationer, särskilt med hänsyn till de senaste riktlinjerna och ändringarna i Lgr 22. För undersöka detta har jag använt två datainsamlingsmetoder. Den ena metoden är en webbenkät för både ämneslärare och vårdnadshavare till elever i årskurs 7–9. Den andra är intervjuer som jag har gjort med ämneslärare som undervisar i grundskolor i årskurserna 7–9.

Metodval

Studien har en kvantitativ karaktär, men innehåller även kvalitativa inslag, vilket gör att den kan klassificeras som en flermetodsundersökning. Enligt Bryman (2018, s. 250, s. 285) kan en flermetodsundersökning ge en mer fullständig bild av undersökningsområdet (2018, s. 770). Dels användes webbenkät som mätinstrument för att samla in kvantitativa data från både ämneslärare och vårdnadshavare. Dels användes kvalitativa intervjuer eftersom de erbjuder fördelen att kunna ställa följdfrågor och fånga upp nyanser i respondenternas svar, vilket inte är möjligt i enkäter (Bell, 2011, s. 158; Denscombe, 2018, s. 268).

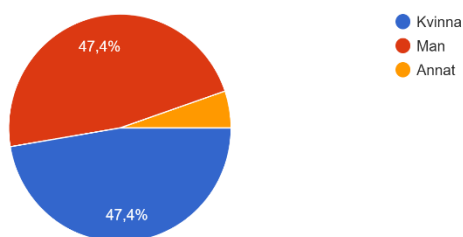
Urval

För urvalet av informanter gjordes ett bekvämlighetsurval, vilket innebär att de informanter som var tillgängliga valdes för deltagande i studien (Bryman, 2018, s. 243). Detta urval var pragmatiskt och baserat på tillgång till informanter under datainsamlingsperioden. Informanterna för denna undersökning var legitimerade grundskollärare med olika ämnesinriktningar som var relevanta för studiens forskningsfrågor (Bryman, 2018, s. 496) och som jobbade i en stor kommun i Mellansverige, samt vårdnadshavare som hade sina barn i årskurserna 7–9 i dessa grundskolor i samma kommun. Enkäten skickades till olika skolor inom kommunen i Mellansverige och 19 ämneslärare svarade enkäten. Åtta ämneslärare från en skola i kommunen tillfrågades för att delta i en intervju och fem av dem accepterade. Från de fem ämneslärare som deltog i intervjun var två NO-lärare, en HKK-lärare, en svensk- och engelsklärare samt en SO-lärare. Alla deltagande ämneslärare var legitimerade och hade flera års erfarenhet av undervisning.

Deltagande lärare och bakgrundsinformation

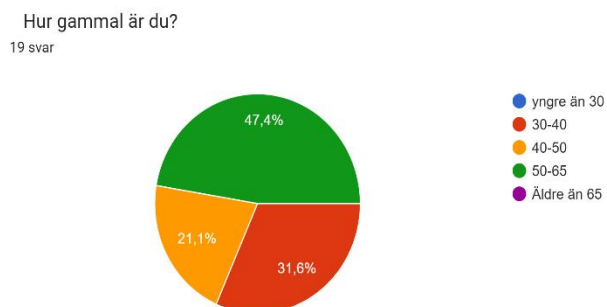
Enkäten besvarades av 19 ämneslärare, varav 9 identifierade sig som man, 9 som kvinna, och en som annat (se figur 1).

Vilket kön identifierar du dig som?
19 svar

Figur 1. Sammanställning av deltagande ämneslärares kön i enkäten.

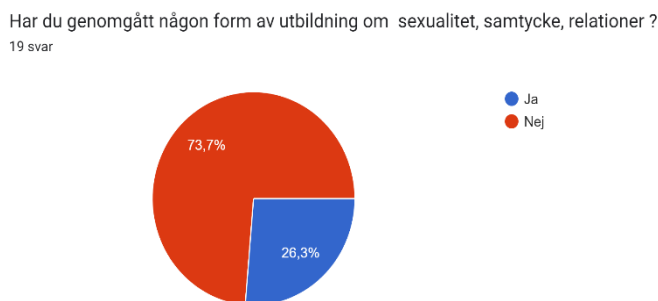
Åldersfördelningen bland de deltagande lärarna varierade (se figur 2). Sex lärare var mellan 30 och 40 år, fyra var mellan 40 och 50 år, och nio var mellan 50 och 65 år. Denna åldersspridning möjliggör en mångfald av erfarenheter, då lärarna hade mellan 2 och 35 års pedagogisk arbetslivserfarenhet.

Figur 2. Åldersfördelning hos de 19 ämneslärare som deltog i enkäten.

Alla respondenter är legitimerade lärare och det är ett brett spektrum av ämnen som de undervisar i, som också är viktigt för undersökningen, eftersom jag är intresserad att även ta reda på hur de ämneslärare som inte undervisar i naturvetenskapliga eller samhällsvetenskapliga ämnen introducerar sexualitet, samtycke och relationer i undervisning av sina respektive ämnen i högstadiet.

Angående frågan om ämneslärarna hade genomgått någon form av utbildning i området sexualitet, samtycke och relationer svarade 74 procent att de inte hade fått någon sådan utbildning, samtidigt som endast 26 procent hade fått någon utbildning inom detta ämnesområde, se figur 3.

Figur 3. Andel lärare med och utan utbildning inom sexualitet, samtycke och relationer.

En ämneslärare svarade följande på enkätfrågan angående om hen har gått någon utbildning eller fortbildning inom sexualitet, samtycke och relationer:

I min grundutbildning för länge sedan, men vi har varje år besök av externa aktörer som pratar med våra elever och där man är med och lyssnar. Vi har också för all personal haft två föreläsningar de senaste läsåren. En av kriminologen Nina Rung och en av sexologen Kalle Nordwall.

Liknande svar förekommer också i intervjuerna. De flesta som intervjuades svarade att de inte hade gått någon form av utbildning eller träning för undervisning av sexualitet, samtycke och relationer. Endast en av respondenterna berättade att hen möjligen under sin pedagogiska utbildning för flera år sedan fick någon utbildning med syfte att undervisa i ämnesområdet. Alla fem som intervjuades svarade att de inte hade fått möjlighet till fortbildning från skolans sida. Enligt dessa ämneslärare kan det finnas olika orsaker till att skolan inte har prioriterat fortbildningen av sin lärarkår för undervisningen av sexualitet, samtycke och relationer. En av de ämneslärare som intervjuades säger:

Du jag vet faktiskt inte men kanske att de har fokuserats på annat och liksom inte blivit aktuellt jag tror att det kan ha nämnts i och med ändringen har jag för mig och jag pratat lite kort om det men ingen utbildning eller fortbildning.

Datainsamlingsmetoder

Genomförande av webbenkäter

För att samla in data genomfördes webbenkäter riktade till både vårdnadshavare och ämneslärare. Totalt deltog 36 vårdnadshavare (bilaga 4) och 19 ämneslärare (bilaga 3) i enkäterna. Enkäterna bestod både av flervalfrågor i form av kryssfrågor och öppna frågeställningar. Frågorna som var öppna gav respondenterna möjlighet att uttrycka sina tankar och åsikter med egna ord, medan flervalfrågorna var mer strukturerade (Bryman, 2018, s. 315–316). När svaren samlades in i Google Formulär sammanställdes alla svar och analyserades genom att diagram skapades för att identifiera mönster och tendenser i de olika svaren.

Genomförande av intervjuer

För att möjliggöra och bidra med djupare analys genomfördes strukturerade intervjuer med fem ämneslärare (bilaga 5). Intervjuerna genomfördes fysiskt och transkriberades noggrant med hjälp av Microsoft Speech Services, efter informanternas godkännande. Informanterna fick möjlighet att granska transkriberingarna för att säkerställa att deras svar återgavs korrekt. Inga inspelade röster sparades eftersom alla samtalen transkriberades direkt ord för ord allt eftersom informanterna svarade på frågor. För att skapa en avslappnad intervjuatmosfär inleddes samtalen med frågor om lärarnas utbildning, behörighet och erfarenhet, innan de mer specifika frågorna

ställdes (Denscombe, 2018, s. 282). Frågorna formulerades för att undvika ledande eller utvärderande inslag (Bell, 2011, s. 159; Bryman, 2016, s. 565–566). Frågorna utformades för att täcka studiens syfte och frågeställningar samt anpassades efter de intervjuade lärarnas förutsättningar och anpassades efter de intervjuade lärarnas förutsättningar (Bryman, 2018, s. 565).

Etiska överväganden

Utformningen av studien följde de etiska principer som fastställts för forskning i Sverige (Vetenskapsrådet, 2017, s. 41). Dessa etiska principer tar upp grundläggande frågor om forskningsdeltagarnas rättigheter och säkerställer att studien genomförs på ett ansvarsfullt sätt (Bryman, 2018, s. 170). För att uppfylla dessa krav skickades ett informationsbrev till alla potentiella deltagare där studiens syfte och de etiska överväganden som gjorts redovisades (se bilagorna 1 och 2). Det klargjordes i informationsbrevet att det införskaffade underlaget endast skulle användas för vetenskapliga ändamål (Bryman, 2018, s. 171). Samtyckesprincipen som angav att undersökningen var frivillig, med anonyma svar, och att deltagarna kunde sluta delta efter eget vilja, följdes också i enlighet med Vetenskapsrådet (2017, s. 41).

Inga personuppgifter framgår varken av intervjuerna eller webbenkäterna, men om det skulle framgå kommer dessa uppgifter att behandlas konfidentiellt i enlighet med kravet för konfidentialitet (Bryman, 2018, s. 170). Alla informanternas personuppgifter anonymiserades och kommer inte att framgå varken i resultat eller analys. Det är endast handledaren, examinatoren och jag som författare av examensarbetet som har tillgång till det insamlade materialet. Inget kommer att lagras under längre tid än vad som är nödvändigt, utan det insamlade materialet kommer att förstöras efter att examensarbetet godkänts.

Analysmetod

Dataanalysen i denna studie genomfördes i två steg, där olika metoder användes beroende på om materialet var kvantitativt eller kvalitativt.

Analys av enkätdata

De öppna frågorna med fria svar analyserades kvalitativt med hjälp av en induktiv kodningsmetod för att identifiera och strukturera teman och mönster i deltagarnas svar (Bryman, 2018, s. 320). Den induktiva metoden valdes för att tillåta resultaten att framträda från data snarare än att tvinga in dem i förutbestämda kategorier. Processen för analysen bestod av flera steg, där varje steg syftade till att fördjupa förståelsen av deltagarnas upplevelser och uppfattningar kring sexualitet, samtycke och relationer i undervisningen.

Först genomlästes alla svar noggrant för att skapa en initial förståelse av de viktigaste aspekterna som deltagarna lyfte fram i sina svar. Under denna första genomläsning identifierades de centrala teman som återkom i flera av deltagarnas svar, såsom betoningen på samtycke och behovet av att

förbättra undervisningen om relationer. Denna första genomgång gav en övergripande bild av vad deltagarna ansåg vara de mest relevanta och viktiga aspekterna av sexualundervisning. Därefter delades deltagarnas svar upp i meningsenheter, vilket innebar att varje del av texten som uttryckte en tydlig tanke eller idé behandlades separat. Dessa meningsenheter kodades utifrån deras innehåll, där varje kod representerade ett specifikt koncept eller en idé relaterad till forskningsfrågorna. Till exempel, om en deltagare nämnde vikten av att inkludera samtycke i sexualundervisningen, kodades detta som "samtycke" eller "betydelsen av samtycke i undervisningen". Denna kodning gjorde det möjligt att spåra och organisera olika delar av datamaterialet som relaterade till samma tematiska område.

Efter kodningen sammanfördes koderna i övergripande teman. Dessa teman representerade de mer abstrakta begreppen som deltagarna diskuterade och som var centrala för att förstå deras åsikter om sexualitet, samtycke och relationer i undervisningen. Exempel på dessa teman var "lärares roll i att undervisa om samtycke" och "vårdnadshavares förväntningar på undervisning om relationer och sexualitet". Dessa teman relaterade direkt till studiens forskningsfrågor och reflekterade de olika synsätten och prioriteringarna bland deltagarna.

För de slutna kryssfrågorna användes statistisk analys för att beskriva fördelningen av svaren och identifiera mönster eller trender bland deltagarna. Frekvenstabeller och procentandelar beräknades för att visa hur ofta vissa svar gavs, vilket gav en kvantitativ bild av deltagarnas åsikter och erfarenheter. Denna analys kompletterade den kvalitativa kodningen genom att erbjuda en mer överskådlig bild av hur svaren fördelade sig och möjliggjorde en jämförelse av uppfattningarna mellan olika grupper av deltagare. De identifierade temana användes för att skapa en djupare förståelse för de attityder som rörde sexuell utbildning och hur dessa frågor relaterade till både lärares och vårdnadshavares förväntningar och ansvar i grundskolan.

Analys av intervjudata

Samtliga ämneslärare som deltog i intervjuerna fick samma frågor, vilka behandlade deras uppfattningar, attityder och de möjliga utmaningar som kan uppstå vid undervisning om sexualitet, samtycke och relationer i deras respektive ämnen. Intervjufrågorna, som återfinns i Bilaga 5, anpassades utifrån studiens syfte. Följdfrågor ställdes under intervjuerna för att fördjupa svaren och få ytterligare insikter.

Svaren från intervjuerna analyserades genom att identifiera upprepningar och teman som relaterade till frågeställningarna (Bryman, 2018, s. 703). För att genomföra den tematiska analysen lästes transkripten noggrant, och relevanta citat och passager markerades. Därefter tematiserades och organiserades materialet under olika rubriker baserat på de frågor och områden som var centrala för undersökningen. Vid behov skapades nya underkategorier för att fånga upp ytterligare nyanser i intervju svaren. Under hela analysprocessen användes ett öppet förhållningssätt för att upptäcka mönster som inte nödvändigtvis var förväntade, vilket är i linje med en induktiv analysmetod (Bryman, 2018, s. 320).

Under genomläsningstillfälle identifierades de centrala teman som återkom i flera av informanternas svar, såsom betoningen på samtycke och behovet av att förbättra undervisningen om relationer. Denna genomgång gav en övergripande bild av vad informanterna ansåg vara de mest relevanta och viktiga aspekterna av sexualundervisning. Därefter delades informanternas svar upp i meningsenheter, vilket innebar att varje del av texten som uttryckte en tydlig tanke eller idé behandlades separat. Dessa meningsenheter kodades utifrån deras innehåll, där varje kod representerade ett specifikt koncept eller en idé relaterad till forskningsfrågorna. Till exempel, om en deltagare nämnde vikten av att inkludera samtycke i sexualundervisningen, kodades detta som "samtycke" eller "betydelsen av samtycke i undervisningen". Denna kodning gjorde det möjligt att spåra och organisera olika delar av datamaterialet som relaterade till samma tematiska område.

Reliabilitet

Reliabilitet handlar om tillförlitlighet i studiens resultat, det vill säga om resultaten blir desamma eller inte om undersökningen upprepas, samt om de är beroende av slumpmässiga eller tillfälliga förhållanden (Bryman, 2018, s. 72). Ett selektivt förhållningssätt till urvalet påverkar tillförlitligheten eftersom respondenterna valdes utifrån studiens forskningsfrågor. Enkättagarna (19 ämneslärare och 36 vårdnadshavare) samt de fem ämneslärare som deltog i intervjuerna fick svara på liknande frågor, vilket kan ge bättre förutsättningar för att jämföra resultaten (Hallin & Helin, 2018, s. 86).

Vid analysen av både enkäter och intervjuer användes ett systematiskt och transparent förhållningssätt för att säkerställa reliabiliteten i studiens resultat. De resultat som identifierades genom de olika analysmetoderna sammanställdes och tolkades för att ge en helhetsbild av de uppfattningar och erfarenheter som framkom genom datainsamlingen.

Även om samma grundläggande frågor ställdes till alla respondenter, är det viktigt att notera att följdfrågor ställdes under intervjuerna för att fördjupa svaren och få ytterligare insikter (Bryman, 2018, s. 574). Dessa följdfrågor var anpassade efter de svar som gavs och hade som syfte att belysa specifika aspekter av de ursprungliga frågorna, vilket också kan bidra till att identifiera gemensamma teman (Denscombe, 2018, s. 291). De frågor som ställdes i både enkäterna och intervjuerna var tydliga och enkla, vilket minskade risken för feltolkningar. Detta stärker reliabiliteten i resultaten (Bryman, 2018, s. 286).

Validitet

Validitet anger i vilken grad en undersökning svarar på forskningsfrågorna (Bryman, 2018, sid. 209). I denna undersökning ligger fokus på uppfattningar och förhållningssätt kopplade till undervisning av sexualitet, samtycke och relationer i grundskolorna, samt skiljaktigheter som kan framkomma mellan ämneslärare och vårdnadshavare. Validiteten anger alltså i vilken grad mätinstrumenten ger svar om sådana uppfattningar. Det ger en uppskattning av huruvida resultaten av undersökningen hänger ihop och har någon relevans (Bryman, 2018, s. 72). Studiens interna

giltighet garanteras genom att iaktta forskningsetiska principer och genom att vara transparent. Den externa validiteten avser generaliserbarheten av undersökningens resultat till andra sammanhang än undersökningens specifika sammanhang (Bryman, 2018, s. 74). Strävan är att göra resultaten av studien relevanta utöver det specifika fall som är dokumenterat i undersökningen. Enligt Bryman (2018 s.216) är generaliserbarhet den grad i vilken resultat kan generaliseras eller utvidgas till andra fall som inte är med i undersökningen.

Resultat

Resultaten presenteras i en strukturerad form, där de är organiserade efter de forskningsfrågor som undersöks. De kvantitativa resultaten från enkäterna redovisas i grafer och beskrivningar, medan de kvalitativa resultaten från intervjuerna presenteras mer berättande och med hjälp av citat från informanterna.

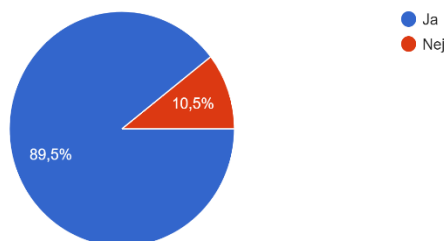
Ämneslärares uppfattningar om sexualitet, samtycke och relationer

Med utgångspunkt i den första forskningsfrågan undersöks ämneslärares uppfattningar om sexualitet, samtycke och relationer samt de nya riktlinjerna i för grundskolans undervisning. Resultaten från intervjuer och enkätundersökningar visar att lärarna över lag har en god kännedom om de nya riktlinjerna, vilket kan sammanfattas i tre huvudsakliga teman: lärarnas medvetenhet om de nya riktlinjerna, metoder och resurser för implementering, samt variationer i hur ofta och på vilket sätt dessa ämnen tas upp i undervisningen.

Av de 19 ämneslärare som deltog i webbenkäten kände cirka 90 procent till Skolverkets nya direktiv om implementering av sexualitet, samtycke och relationer i alla ämnen som en viktig del av elevundervisningen i grundskolan, se figur 4. Endast cirka 11 procent av de deltagande ämneslärarna hade inte kännedom om de nya direktiv som Skolverket (2022) införde i Lgr22.

Har du kännedom om Skolverkets nya direktiv i Lgr 2022 om implementeringen av sexualitet, samtycke och relationer som en viktig del av elevundervisning?.

19 svar

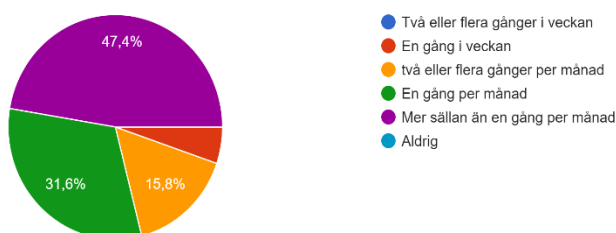
Figur 4. Ämneslärares kännedom om de nya direktiven i Lgr22 om sexualitet, samtycke och relationer.

Vid analysen av fråga 6 från intervjun, som handlar om kännedom om ändringarna i Lgr22 gällande undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer, framkommer ungefär samma svarsresultat som i webbenkäten. Fyra av de fem deltagande ämneslärarna hade bra kännedom om ändringarna, medan enligt en respondent var ”ytterst lite ytligt bekant med ändringarna”.

I svaren i enkäten förklarade ämneslärarna de olika tillvägagångssätt som skolorna använt sig av för att informera om de nya riktlinjerna i Lgr22. Skolorna har tagit upp frågan på studiedagar, konferenser och diskussioner i arbetslag. Skolor i samarbete med kommunen har låtit sina medarbetare delta i och lyssna på föreläsningar, där olika experter från bland annat RFSU tagit upp HBTQ+ frågor och liknande och hur dessa frågor kan inkluderas i undervisningen.

Implementeringen av undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer skiljer sig bland respondenterna, men alla ämneslärare tar upp dessa viktiga frågor någon gång i sin undervisning, se figur 5.

Hur ofta brukar du ta upp temat som sexualitet, samtycket och relationer under dina lektioner?
19 svar

Figur 5. Frekvensen av undervisning om sexualitet, samtycke och relationer.

En musiklärare förklarar i enkätsvaren hur hen behandlar sexualitet, samtycke och relationer i sin undervisning:

Innehåller av sexualitet, samtycke och relationer behandlas av ämneslärare på olika sätt och oftast användes lämpliga undervisningsmoment för att ta upp dessa frågor.

Det dyker upp när vi arbetar med musikhistoria, framför allt den klassiska musikhistoria som är väldigt mansdominerad, och ämnet med sexualitet blir mer om att man sexualiserar kvinnor inom främst hiphop musiken. Annars så kommer det fram när vi pratar om musiken och politiken där sexualitet kommer fram med att vi pratar bland annat om HBTQI, och eleverna frågar även vad LGBTI står för, då dessa förkortningar finns tillgängliga i mitt klassrum. Även när vi arbetar med censur och förtryck kommer vi delvis in på dessa ämnen. Samtycke är nog det som kommer upp oftast, och det i samband med att elever sitter och petar eller rör vid varandra och man behöver lyfta den diskussionen om samtycke även i dessa situationer. Andra saker är att man behandlar alla

instrument som könsneutrala, dvs att det inte finns några "kille" eller "tjej" instrument, och att man visar på exempel på personer som spelar utifrån hur duktiga de är och inte utifrån kön. Ett annat område är ju när vi kommer till Lucia, där kommer frågan upp om killar får vara Lucia, vilket de får, bara de anmäler sig till att vilja vara det.

Intervjusvaren skiljer sig inte heller från webbenkätssvaren när det gäller frågan kring att inkorporera sexualitet, samtycke och relationer i kurs- eller ämnesplaner (fråga 22 i bilaga 5). Två av de intervjuade ämneslärarna svarade positivt på denna fråga och det kan bero på att i deras ämne har sexualundervisning ingått sedan 1944. En ämneslärare som svarade negativt på frågan uppgav följande anledning på fråga 23 "Och så just samma tycker jag sexualitet som liksom begrepp så snuddar inte vi vid så mycket så att det är väl anledningen antar".

Ämneslärare som tar upp teman om sexualitet, samtycke och relationer med eleverna använder sina lektioner eller mentorstid enligt en respondenterna som svar på fråga 24 (Hur gjorde du förra gången?). Beroende av vilket ämne lärare undervisar i diskuteras olika områden om sexualitet, samtycke och relationer, som man kan konstatera i svaren på fråga 25 (Hur brukar du introducera ämnesområdet?) och 26 (Vad tycker du är viktigt att ta upp?) från intervjuerna.

Enligt en av ämneslärarna använder hen sig till exempel av om något har hänt i samhället eller om det har förekommit någon rubrik i tidningarna. En annan lärare behandlar fler frågor som handlar om kroppens utveckling och de processer som har med den utvecklingen att göra. En ämneslärare svarar på fråga 25 (Hur brukar du introducera ämnesområdet?):

Brukar börja med puberteten och sen att de i alla fall i årskurs åtta och sen får de fortsätta att skriva lite frågor vad är det de vill veta mer om och så styr det lite vad de vill att det ska handla om.

Samma ämneslärare svarar på fråga 26 (Vad tycker du är viktigt att ta upp?) att fakta om hur kroppen fungerar, repetition om sjukdomar och kondom användning, men också att förstå vad samtycke innebär är teman som hen tar upp på sina lektioner.

Enligt enkätsvaren kände sig 90 procent av ämneslärarna väl informerade om de nya riktlinjerna och såg dem som viktiga för att skapa en mer inkluderande och trygg skolmiljö för eleverna. De flesta ansåg att sexualitet och samtycke är centrala ämnen som måste tas upp för att säkerställa att eleverna får en faktabaserad och respektfull syn på dessa frågor. Enligt intervjusvaren var nästan alla ämneslärare medvetna om riktlinjerna, men en lärare uppvisade dock en viss osäkerhet kring hur detaljerade och praktiskt tillämpliga riktlinjerna uppfattades vara.

Ämneslärares förhållningssätt till undervisning av sexualitet, samtycke och relationer

Utifrån den andra forskningsfrågan undersöks ämneslärares förhållningssätt till undervisning om sexualitet, samtycke och relationer. Resultaten från intervjuer och enkätundersökningar visar att lärarna har en övervägande positiv syn på undervisningens betydelse, men samtidigt uppger de

flera utmaningar som kan delas in i tre huvudsakliga teman: vikten av att ge elever verktyg för välmående och informerade beslut, integrering av ämnet i andra ämnen och samhällsfrågor, samt osäkerhet och behov av ytterligare stöd och riktlinjer för att genomföra undervisningen på ett effektivt sätt.

Vikten av att ge elever verktyg för informerade beslut och välmående

En central aspekt i undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer är att ge eleverna verktyg för att fatta genomtänkta och informerade beslut. Många lärare ser detta som en möjlighet att stärka elevernas självkänsla och sociala kompetens. Genom att undervisa om samtycke och gränssättning kan eleverna få en ökad förståelse för sina egna och andras rättigheter, vilket i sin tur kan bidra till tryggare och mer respektfulla relationer.

Flera lärare betonar att ämnet bör inkludera diskussioner om maktstrukturer, normer och sociala påtryckningar som påverkar ungdomars relationer. En lärare beskriver hur detta integreras i undervisningen genom skönlitteratur:

Det är lite olika i olika årskurser. Exempelvis läser vi på svenskan i åk 8 boken Björnstad. En av de centrala händelserna i den boken är en våldtäkt. Under det arbetet finns det många olika tillfällen att diskutera till exempel samtycke och relationer.

Genom att använda litteratur och diskussionsbaserade metoder kan eleverna reflektera över relationer och gränssättning i en kontext som känns relevant och begriplig. Liknande strategier används också för att normalisera samtal om känsliga ämnen och hjälpa elever att känna sig bekväma att ställa frågor.

Integrering av ämnet i andra ämnen och samhällsfrågor

För många lärare handlar undervisning om sexualitet, samtycke och relationer inte bara om att förmedla fakta, utan också om att ifrågasätta och förändra negativa sociala normer. Detta kan inkludera samtal om jämställdhet, maktstrukturer och gränssättning. En lärare lyfter särskilt vikten av samtycke:

Samtycke är ju oerhört viktigt och där brukar jag lägga mycket tid och prata om gränser och att ett nej är ett nej oavsett när det kommer samt att man kan lämna situationer som man känner sig obekväma i även om man från början har sagt ja.

Genom att använda sig av verklighetsnära exempel och diskussioner om gränser vill lärarna hjälpa eleverna att inte bara förstå, utan också tillämpa dessa principer i sina egna liv. Detta arbete är centralt för att skapa en skolkultur där respekt och medvetenhet genomsyrar både elevrelationer och det större samhällsperspektivet. Ett annat sätt som lärare närmar sig dessa frågor är genom att integrera dem i olika ämnen och teman, vilket ger eleverna en bredare förståelse av frågorna. En lärare berättar:

Annars så kommer det fram när vi pratar om musiken och politiken där sexualitet kommer fram [...] Även när vi arbetar med Censur och förtryck kommer vi delvis in på dessa ämnen. Samtycke är nog det som kommer upp oftast, och det i samband med att elever sitter och petar eller rör vid varandra och man behöver lyfta den diskussionen om samtycke även i dessa situationer.

Att koppla dessa frågor till aktuella samhällsfrågor och juridiska perspektiv hjälper eleverna att se sexualitet och samtycke som delar av en större kontext. Genom att använda litteratur och samhällsexempel får eleverna möjlighet att reflektera över relationer ur etiska, juridiska och kulturella perspektiv, vilket bidrar till en djupare förståelse för deras komplexitet.

Osäkerhet och behov av ytterligare stöd och riktlinjer

Trots att många lärare ser vikten av att undervisa om sexualitet, samtycke och relationer, uttrycker flera en osäkerhet kring hur de bäst ska hantera ämnet. Brist på fortbildning, resurser och tydliga riktlinjer lyfts fram som faktorer som kan försvåra undervisningen. En lärare beskriver i sitt enkätsvar sin osäkerhet, och att hen "kan för lite. Det kan också vara svårt att prata om då det är lätt att man trampar fel och gör någon upprörd". Denna osäkerhet speglar ett behov av tydligare riktlinjer och vägledning från skollädaingar och utbildningsinstitutioner. Många lärare känner att de får navigera själva i hur de ska koppla dessa frågor till sina ämnen, vilket kan leda till att vissa viktiga delar av undervisningen uteblir eller att arbetet blir fragmenterat. Brist på resurser och fortbildning lyfts också som en avgörande utmaning. Detta visar att medan externa insatser uppskattas, behövs det mer långsiktiga och ämnesnära utbildningar för att ge lärare de verktyg de behöver för att tryggt och effektivt undervisa om sexualitet, samtycke och relationer.

Trots de utmaningar som finns ser många lärare den här typen av undervisning som en chans att skapa en förändring, både för eleverna och för det större samhället. Genom att ge eleverna kunskap om och insikter i sexualitet, samtycke och relationer hoppas de bidra till en mer respektfull och medveten generation. Att arbeta med dessa frågor kräver dock inte bara vilja, utan också systematiskt stöd i form av resurser, tid och tydligare riktlinjer.

Sammanfattningsvis visar resultaten om ämneslärares förhållningssätt att de värdesätter undervisning om sexualitet, samtycke och relationer som en viktig del av elevernas utveckling, både på ett individuellt och samhälleligt plan. Utöver att främja elevernas välmående är ambitionen att ge dem verktyg att navigera i ett samhälle präglad av komplexa normer och relationer. För att denna ambition ska kunna förverkligas på ett hållbart sätt krävs dock ökat stöd och strukturerad fortbildning, något som lärarna själva ser som avgörande för att skapa en trygg och inkluderande lärandemiljö.

Utmaningar för ämneslärare vid implementering av de nya riktlinjerna

Med den tredje forskningsfrågan undersöks de utmaningar som ämneslärare upplever vid implementeringen av nya riktlinjer om sexualitet, samtycke och relationer i grundskoleundervisningen. Resultaten från intervjuerna och enkäterna visar att lärarna möter flera

komplexa hinder, som kan delas in i tre huvudsakliga teman: tidsbrist och planering, bristande kompetens och stöd, samt ämnets känslighet och personliga barriärer.

Tidsbrist och planering

Ett av de mest återkommande problemen som lärarna lyfter fram är bristen på tid för att planera, förbereda och genomföra undervisningen på ett genomtänkt och effektivt sätt. Många upplever att det ökade ansvaret och de nya riktlinjerna inte åtföljs av tillräckligt med resurser eller tid i deras redan pressade schema. En lärare i sitt enkätsvar uttrycker det så här:

Det finns möjligheter, men det krävs resurser som inte alltid finns. Tiden som krävs för att planera ett område eller arbete finns inte riktigt. Risken är att med för lite tid blir undervisningen bristfällig.

Den begränsade tiden påverkar inte bara planeringsprocessen utan även själva genomförandet av undervisningen. Lärarna känner att de inte har möjlighet att ge ämnet det djup och den kvalitet som det förtjänar. Detta kan i sin tur påverka elevernas förståelse av viktiga frågor såsom samtycke och relationer.

Bristande kompetens

En annan stor utmaning handlar om lärarnas egna upplevelser av att sakna kompetens i att undervisa om sexualitet, samtycke och relationer. Många lärare beskriver en osäkerhet kring hur de ska närma sig ämnet på ett pedagogiskt och korrekt sätt. Som en lärare uttrycker det i enkätsvaret: "Det krävs mycket för att kunna undervisa detta och det kan lätt bli fel".

Bristen på fortbildning lyfts fram som en avgörande faktor. Flera respondenter menar att det inte finns tillräckligt med tillgängliga utbildningar som specifikt riktar sig mot de praktiska utmaningar som undervisning i detta ämne innebär. En del påpekar att även om material från exempelvis RFSU är till hjälp, är det inte alltid tillräckligt omfattande för att täcka alla aspekter av ämnet. De lyfter även fram behovet av att material och resurser anpassas till olika ämnen och åldersgrupper. Som en lärare i webbenkätsvaret uttrycker det:

Inom mitt ämne så är det en stor debatt till exempel i USA med #MeToo. Många ungdomar har hört om rörelsen men inte riktigt förstått vad som menas med det. Det finns olika levnadsvillkor i olika länder och det är viktigt att vi pratar om detta.

Lärare efterfrågar därför uppdaterade och anpassade resurser som tar hänsyn till variationen i elevernas ålder, kulturella bakgrund och tidigare kunskaper.

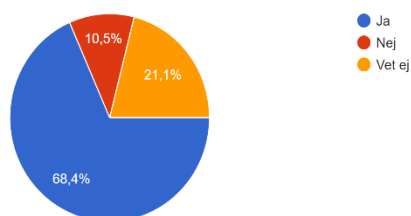
Ämnets känslighet och personliga barriärer

Många lärare upplever också att ämnets känsliga natur skapar personliga och pedagogiska barriärer. Vissa områden, såsom hederskulturer, beskrivs som särskilt utmanande att undervisa om. En lärare i enkätsvaret förklarar: "Hederskulturer eller olika sätt inom olika religioner kan vara svårt att prata om då det är lätt att några känner sig utpekade".

Det framkommer att ämnesområdet ofta rör sig i en gråzon mellan vad som anses lämpligt att diskutera i klassrummet och vad som kan vara känsligt eller kontroversiellt. Lärarna behöver navigera mellan olika elevers bakgrunder, normer och värderingar, vilket kan skapa osäkerhet kring hur materialet bäst ska presenteras. En lärare beskriver det som en balansgång där risken att säga något fel alltid finns närvarande, något som det går att utläsa från detta redan tidigare nämnda ämneslärcitatet från webbenkäten: "Det krävs mycket för att kunna undervisa detta och det kan lätt bli fel".

Ämnesområdets bredd är stor, och lärarna konstaterar att vissa områden är mer främmande för dem än andra, som en lärare säger i sin uttalande "Inom mitt ämne så finns det inte mycket som hjälper en att utveckla ett arbetsområde om dessa frågor", eller som en annan lärare svarat "Ja, en del lärare känner sig obekväma att tala/undervisa eleverna i detta ämne av olika skäl", se figur 6.

Känner du säker när det gäller undervisning om sexualitet, samtycke och relationer?
19 svar

Figur 6. Hur säkra ämneslärare känner sig inför undervisning om sexualitet, samtycke och relationer.

Sammanfattningsvis uppger många av respondenterna att skilda områden av ämnet sexualitet, samtycke och relationer upplevs som svåra att undervisa.

Skilda uppfattningar om ansvarsfördelning

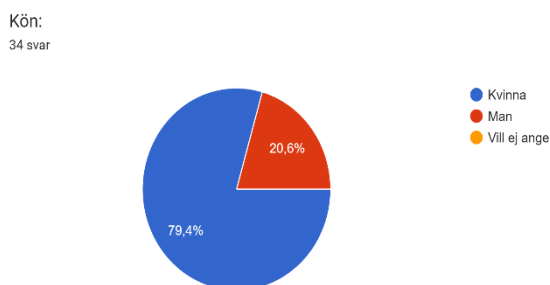
Utöver de tidigare nämnda utmaningarna råder också oenighet om vem som bör ha huvudansvaret för att undervisa om sexualitet, samtycke och relationer. Många respondenter menar att detta ansvar främst bör ligga på NO- och SO-lärarna, medan andra anser att även idrottslärarna har en viktig roll att spela. Detta skapar osäkerhet och kan leda till att ämnet inte integreras tillräckligt i undervisningen. En lärare i webbenkäten uttrycker detta som att det är "Svårt att hitta något som är kopplat till kursplanerna i idrott".

Vårdnadshavares uppfattningar om sexualitet, samtycke och relationer

Med den fjärde och sista forskningsfrågan undersöks vårdnadshavares uppfattningar och de utmaningar som de möter när det gäller samtal om sexualitet, samtycke och relationer i hemmiljö. Resultaten från enkäten visar att vårdnadshavarna stöter på flera komplexa hinder, som kan delas in i tre huvudsakliga teman: brist på regelbundna samtal om sexualitet, rädsla för att göra fel och skapa obehag, samt svårigheter att hantera desinformation från sociala medier.

Vårdnadshavares uppfattning om Lgr22 nya riktlinjer

Fjärde forskningsfrågan fokuserar på vårdnadshavarnas uppfattning av de nya riktlinjerna i Lgr22 om sexualitet, samtycke och relationer. Vårdnadshavare tillfrågades via webbenkäter och här läggs resultaten fram. I enkätundersökningen deltog 36 vårdnadshavare, och av dem har 34 respondenter svarade på fråga om könstillhörighet. Av dessa 34 medverkande var 27 kvinnliga deltagare, vilket motsvarar 79 procent, och 7 manliga deltagare, 21 procent, se figur 7.

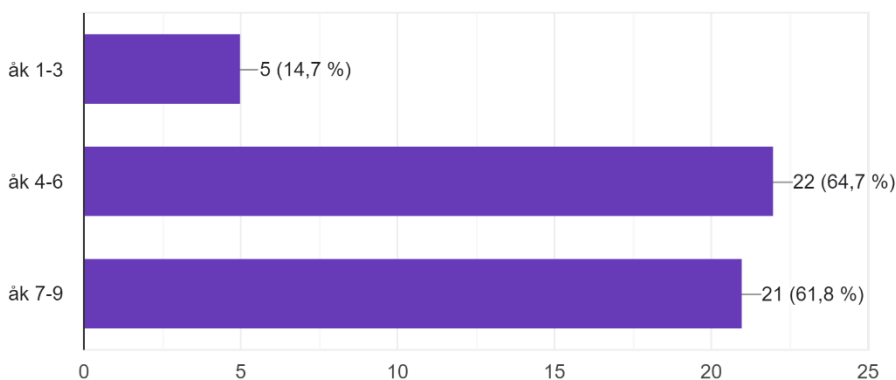

Figur 7. Könstillhörighet hos de vårdnadshavare som deltog i enkäten.

Tillfrågade vårdnadshavare var födda mellan år 1969 och 1988 och hade barn i årskurserna 1 till 9, med 22 barn (65 procent) i mellanstadiets årskurs 4–6 och 21 elever i högstadiets årskurs 7–9 (62 procent). Några av vårdnadshavarna hade också barn i årskurs 1–3 (F-3), se figur 8.

I vilken eller vilka årskurs/er går ditt eller dina barn?

34 svar

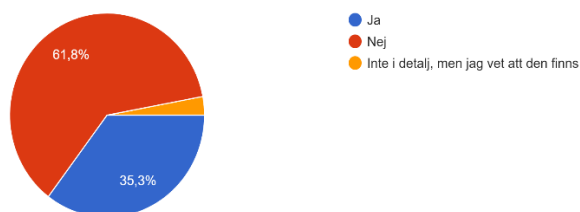

Figur 8. Fördelning av vårdnadshavares barn i årskurs 1–3, årskurs 4–6 och årskurs 7–9.

Resultatet från enkäten visar att en stor del av vårdnadshavarna inte känner till av Skolverket har ändrat riktlinjerna angående undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer i den nya läroplanen Lgr22. Från 34 svar på denna fråga visste 21 respondenter (62 procent) inte om dessa ändringar, en deltagare (3 procent) hade kännedom om förändringarna och 12 av vårdnadshavarna (35 procent) kände till uppdateringarna som gjordes i Lgr22, se figur 9.

Känner du till den nya läroplanen Lgr22 och inkludering av undervisning om sexualitet, samtycke och relationer för grundskolor?

34 svar

Figur 9. Vårdnadshavares kännedom om Lgr22s nya riktlinjer.

Angående vikten av att tidigt utbilda barn om sexualitet, samtycke och relationer ser 97 procent av de tillfrågade positivt på att sådan form av undervisning finns i skolan. Vårdnadshavarna motiverar sina svar med att det är viktigt att säkerställa att barnen fattar välgrundade beslut när de blir sexuellt aktiva och att denna utbildning bör innehålla kunskaper om jämställdhet, inklusive sexuell läggning, och nödvändigheten av samtycke i alla relationer. Vårdnadshavarna tycker att utbildningen ska tillhandahålla omfattande sexualundervisning som kan hjälpa deras barn att stå emot vilseledande information som finns på nätet och främja sunda relationer. Åsikterna om när

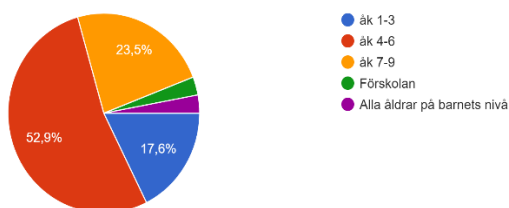
dessa frågor ska tas upp i skolundervisningen skiljer sig åt. Vissa vårdnadshavare föreslår att denna utbildning bör börja runt 6:e klass, när barn blir intresserade av andra partners, och bör täcka ämnen som säker sex och begreppet samtycke, och att genom diskussioner av dessa ämnen i skolan kan alla barn få konsekvent och korrekt information. En vårdnadshavare skriver:

Om information inte kommer via skolor och vettiga vuxna kommer informationen via filmer och ibland olämpliga filmer. Barnen måste lära sig om sex och samlevnad och att det handlar om samtycke och att det inte är något att skämmas för.

Vårdnadshavares uppfattningar om skolans undervisning

I likhet med ämneslärare tycker vårdnadshavare att det är viktigt att ha sexualundervisning i grundskola från tidig ålder, se figur 10.

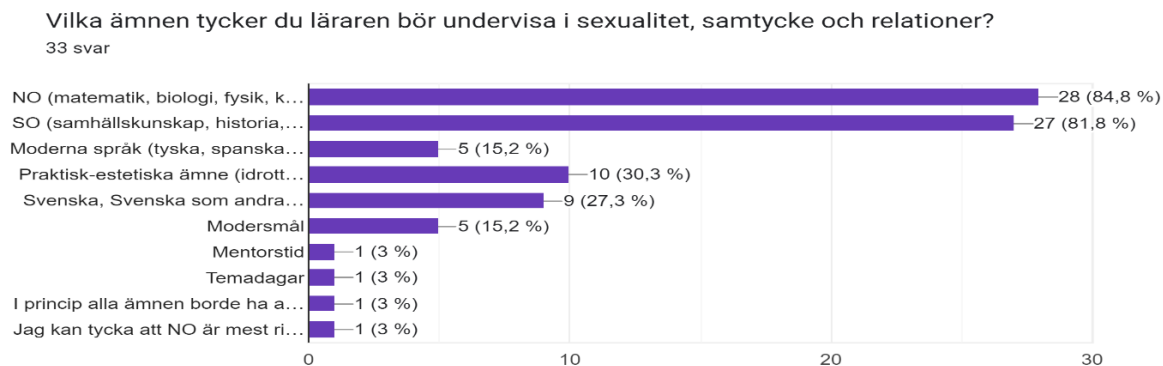
I vilken årskurs tycker du att det är lämpligt att börja med undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer?
34 svar

Figur 10. Lämplig ålder att börja med sexualundervisning enligt vårdnadshavare.

Enligt enkätsvaren framgår det att vårdnadshavare har en uppfattning om att skolsamtalen om sexualitet bör börja tidigt och fortsätta genom alla skolår med åldersanpassad information. Detta eftersom barn går in i puberteten vid olika åldrar, och för att förhindra att de bildar egna missuppfattningar, exempelvis genom sociala medier där mycket missledande och pornografiskt innehåll är lättillgängligt. Samtidigt anser många av vårdnadshavarna att det är viktigt att undervisning om relationer, samtycke och kroppsautonomi bör introduceras innan barnen blir sexuellt aktiva, då nyfikenheten kring dessa frågor ofta ökar under puberteten.

Vårdnadshavarnas svar på vilka ämnen eller ämneslärare som bör introducera sexualitet, samtycke och relationer, och vilket innehåll som bör hanteras, var ganska omfattande och utspridda. De flesta håller sig fortfarande till tankesätt om att det är SO och NO, som till exempel samhällskunskap eller biologi som tar upp dessa teman, men en del nämnde också ämnen som moderna språk eller praktiska och estetiska ämnen, se figur 11.

Figur 11. Ämnen där sexualundervisning bör tas upp enligt vårdnadshavare.

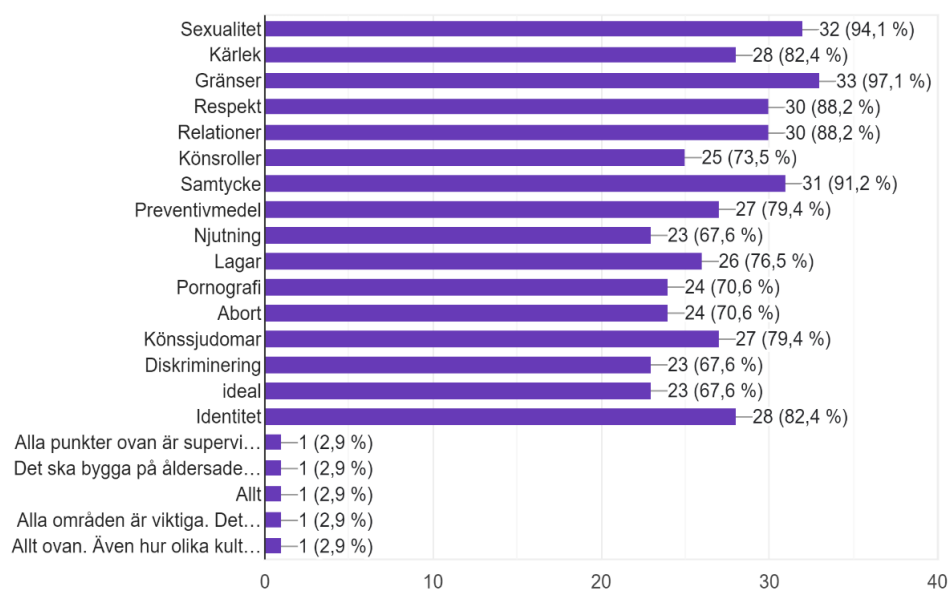
En av vårdnadshavare svarar i webbenkäten:

Jätteviktigt! Vi ser att många inte har en sund bild av sex och sex blir allt grövre och grövre. Det handlar om makt, jämställdhet, trygghet, hälsa, rättigheter. Tror få känner till samtycke vilket är oerhört viktigt. inte bara få teoretiska kunskaper utan kanske också tydliga exempel på hur det kan/bör gå till.

Undervisning om sexualitet, samtycke och relationer, enligt vårdnadshavare, bör omfatta följande huvudsakligt innehåll som kärlek, könsroller i familjen, njutning, abort, etcetera. Se figur 12.

Vilka område tycker du att undervisningen av sexualitet, samtycke och relationer ska handla om?

34 svar

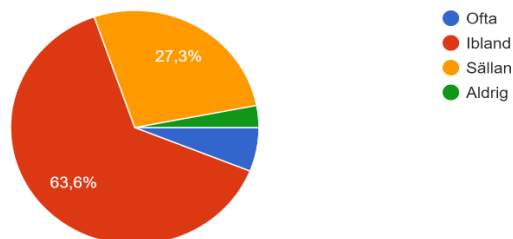
Figur 12. Diskussionsinnehåll som enligt vårdnadshavare bör ingå i grundskolans sexualundervisning.

Samtal om sexualitet i hemmiljö

Enbart 6 procent av de vårdnadshavare som deltog i webbenkäten samtalar ofta med sina barn om olika sexualitetsområden. 3 procent av de tillfrågade talar aldrig med sina barn om denna fråga och de kan finnas olika anledningar till att de undviker dessa typ av samtal, medan 63 procent av vårdnadshavarna ibland tar upp sådana samtal och 27 procent sällan tar upp detta ämne i hemmiljö, se figur 13.

Brukar du ta upp frågan om sexualitet, samtycke och relationer med ditt barn?

33 svar

Figur 13. Andel hemmiljöer med regelbundna samtal om sexualitet, samtycke och relationer.

En av vårdnadshavare svarar i webbenkäten:

Jag tycker det är viktigt, dels hur barnen blir bemötta och även hur de bemöter andra. Det är också viktigt att de känner sig trygga med att kunna prata med oss som föräldrar om dessa "svåra" ämnen utan att det ska vara pinsamt. De ska också känna sig trygga med att vi älskar dem oavsett hur och med vem de vill dela sina liv med. Vi brukar även prata om vikten av att OM någon kompis berättar om något hemskt som hänt så ska de känna sig trygga med att tala om det för oss eller någon annan vuxen utan att känna att de brutit förtroendet. Stora viktiga frågor!

Några vårdnadshavare anser att det är viktigt att diskutera sexualitet med sina barn när de når 9 och 12 års ålder, för att informera om samtycke, relationer och potentiella faror. De vill skapa en öppen dialog för att motverka desinformation från pornografi och säkerställa att deras barn kan skilja rätt från fel. Vårdnadshavarna har börjat diskutera kroppsautonomi och integritet med sina barn, och tänker fortsätta att utveckla samtal kring liknande ämnen när deras barn blir äldre. Vissa vårdnadshavare betonar vikten av respekt, samtycke och öppen kommunikation.

Diskussion

I diskussionsdelen presenteras först en metoddiskussion. Därefter följer en resultatdiskussion med avseende på bakgrund, teori och tidigare forskning för att försöka besvara studiens syfte och forskningsfrågor. Sist presenteras studiens slutsatser samt förslag på ytterligare forskning.

Metoddiskussion

Webbenkäten var en av de undersökningsmetoder som jag valde för att nå till flera ämneslärare och vårdnadshavare för att kunna identifiera uppfattningar, förväntningar, attityder och utmaningar kring de nya riktlinjerna från Skolverket i Lgr22 för undervisning av sexualitet, samtycke och relationer i alla grundskoleämnena.

Användningen av webbenkät förenklade möjligheten att nå fler deltagare och gjorde det relativt okomplicerat att bearbeta och jämföra svaren från de båda gruppdeltagarna. Som Bryman beskriver (2018, s. 259; s. 261) är enkätens slutna frågor relativt lättbearbetade och därför är direkt jämförbara mellan de två urvalsgrupper i en kvantitativ analys. Öppna frågor som genererar mönster där olika variabler urskiljer möjliggjordes en kvalitativ analys utifrån de data som blev tillgängliga genom enkätinsamlingen. Dessa frågor ökar möjlighet att ge frodigare data, men de hade haft sina fördelar om flera skulle vara stängda, p.g.a. de blir mer svåranalyserade.

Intervjuer används också som forskningsmetod i denna undersökning, men ämneslärare valdes som deltagare eftersom de, av de två studiernas urvalsgrupper, var mer tillgängliga. Det väcker intressen hur studieresultat skulle ha varit om båda respondentsgrupperna hade möjlighet att delta i intervjuundersökningen, men tiden är en faktor som förhindrade att genomföra den typen av metodval med både vårdnadshavare och ämneslärare, samtidigt som transkribering av intervjuinnehåll också skulle omfatta mer tidsförbrukning (Bryman, 2018, s. 240). En generalisering av intervjusvaren, som samlades för denna studie, går inte heller att utsprida bland alla ämneslärare (Bryman, 2018, s. 259).

Metodval och kvalitativ analys

Den kvalitativa analysen av de öppna frågornas svar har varit central för att få en djupare förståelse av de deltagandes uppfattningar om sexualundervisning. Genom att använda en induktiv kodningsmetod (Bryman, 2018, s. 320) för att identifiera teman och mönster i de öppna svaren, har analysen varit flexibel och anpassningsbar till de nyanserade perspektiv som deltagarna uttryckt. En styrka med denna metod är att den inte tvingar in data i förutbestämda kategorier, vilket ger utrymme även för oväntade insikter och ett mer detaljerat material som kan belysa komplexiteten i deltagarnas erfarenheter och uppfattningar.

En av de viktigaste styrkorna med den kvalitativa metoden är dess förmåga att fånga upp dolda mönster och underliggande åsikter som inte alltid framgår genom slutna kvantitativa frågor.

Exempelvis, genom att analysera teman som “lärares roll i att undervisa om samtycke” eller “vårdnadshavares förväntningar på undervisning om relationer och sexualitet”, kunde studien fånga upp de mer subtila uppfattningarna om hur dessa två grupper – lärarna och vårdnadshavarna – förhåller sig till sexualundervisningens innehåll och genomförande. Genom denna typ av analys framkom att både lärare och vårdnadshavare, trots att de i vissa fall delar en gemensam grundsyn på undervisningens syfte, har olika förväntningar och förhållningssätt till hur undervisningen bör bedrivas. En annan fördel med den kvalitativa analysen är att den möjliggör en rikare förståelse för de bakomliggande tankarna och känslorna som styr deltagarnas uppfattningar. Medan den kvantitativa delen av studien ger en översiktlig bild av tendens och frekvenser, möjliggör studiens kvalitativa data förståelse för hur och varför respondenterna anser att visst innehåll är viktigt eller utmanande att hantera i undervisningen. Exempelvis, när en lärare uttrycker att det är svårt att integrera samtycke i undervisningen på grund av elevers olika mognadsnivåer, ger det en indikation på den komplexitet och de praktiska hinder som finns inom utbildningssystemet. Denna typ av insikt skulle vara svår att fånga enbart genom kvantitativa mått. Dock, som metoden också påpekar, finns det vissa begränsningar med den kvalitativa metoden. Eftersom öppna frågor ibland tenderar att ge mer text än vad som faktiskt är användbart för analysen, finns risken att vissa svar blir svåra att kategorisera eller att tolkningen blir subjektiv beroende på forskarens egen förförståelse.

En annan aspekt som påverkade den kvalitativa analysens kvalitet var urvalets sammansättning. Eftersom webbenkäten var frivillig och enbart tillgänglig för dem som ville delta, kan det finnas en viss skevhet i de svar som samlades in. Detta gäller särskilt för vårdnadshavarnas perspektiv, där deltagarna som valde att delta kan ha haft starkare åsikter eller mer erfarenhet kring sexualundervisning, vilket kan ha påverkat hur representativt urvalet var. Detta är något som kan tas i beaktande i den vidare diskussionen om resultaten, där det är viktigt att förstå att resultaten inte är generaliserbara till hela populationen, utan snarare ger en indikation på de utmaningar och åsikter som återfinns bland en viss grupp av lärare och vårdnadshavare.

Trots dessa begränsningar, har den kvalitativa delen av analysen bidragit till att ge en djupare och mer detaljerad bild av de utmaningar och behov som finns inom sexualundervisning, särskilt när det gäller att inkludera frågor om samtycke och relationer på ett sätt som känns relevant och effektivt för eleverna. Denna typ av insikt är särskilt viktig när nya riktlinjer införs, som de från Skolverket i Lgr22, då lärarna spelar en nyckelroll i att tolka och implementera dessa riktlinjer i praktiken.

I framtida forskning skulle det vara intressant att utöka urvalet för den kvalitativa delen och inkludera både lärare och vårdnadshavare i den djupare analysen. Det skulle ge en mer komplett förståelse av hur sexualundervisning uppfattas och implementeras från båda dessa viktiga perspektiv. Vidare skulle användandet av en mer omfattande intervjuguide eller fler semi-

strukturerade intervjuer kunna hjälpa till att strukturera de svar som samlas in, vilket skulle underlätta både analysen och presentationen av resultaten.

Validitet och reliabilitet

Validiteten i studien stärks genom trianguleringen av metoder, där både kvantitativa och kvalitativa metoder användes för att samla in data. Webbenkäten möjliggjorde bred representation och jämförelser mellan grupper, medan intervjuerna gav en fördjupad förståelse av ämneslärares perspektiv. Denna kombination bidrog till att skapa en mer nyanserad bild av de utmaningar som de nya riktlinjerna medför.

Reliabiliteten påverkas däremot av vissa faktorer, såsom enkätsvarens subjektiva natur och möjligheten att respondenter kan ha missförstått frågor, särskilt de öppna. Vidare kan de kvalitativa intervjuerna påverkas av intervjuarens roll, där formuleringen av frågor och interaktionen med deltagarna kan ha påverkat de svar som gavs. För att minska dessa risker användes en semistrukturerad intervjuguide för att säkerställa en viss standardisering i frågornas utformning.

Ett ytterligare övervägande är urvalets storlek och sammansättning. Eftersom webbenkäten nådde ett relativt litet antal respondenter, är det viktigt att notera att deltagandet var frivilligt. Detta innebär att urvalet kan vara skevt, eftersom det främst inkluderar dem som var intresserade av eller kände sig bekväma att delta i studien. Denna begränsning kan påverka studiens generaliserbarhet, särskilt gällande vårdnadshavarnas perspektiv.

Sammanfattningsvis har metodvalen i denna studie, trots vissa begränsningar, bidragit till att ge en ökad förståelse av ämnet.

Resultatdiskussion

Denna diskussion fokuserar på resultaten från studien och hur dessa relaterar till frågeställningarna om ämneslärares utbildning, vårdnadshavares engagemang och uppfattning om de nya riktlinjerna i Lgr22. Genom att jämföra dessa resultat med tidigare forskning kommer en djupare förståelse för de utmaningar och möjligheter som finns när det gäller att undervisa om sexualitet, samtycke och relationer att framträda.

Ämneslärares och vårdnadshavares uppfattning om undervisningen och riktlinjerna i Lgr22

Ett av de mest framträdande resultaten i denna studie var att 62 procent av vårdnadshavarna inte kände till de nya riktlinjerna i Lgr22, som betonar skolans ansvar att undervisa om sexualitet, samtycke och relationer. Utöver detta visar resultaten att en majoritet, 74 procent, av de tillfrågade ämneslärarna inte har genomgått någon specifik utbildning eller fortbildning inom sexualitet, samtycke och relationer. Detta resultat speglar en oroande brist på systematiskt stöd för lärare, trots att Lgr22 tydligt anger att skolor ska undervisa i dessa ämnen. Enligt Skolverket (2022) ska dessa frågor integreras i undervisningen i flera ämnen, särskilt i biologi och samhällskunskap, vilket gör att lärarnas bristande utbildning blir en allvarlig utmaning för skolans pedagogiska arbete. Forskning understryker att det finns ett stort behov av att ge lärare den kompetens de behöver för att kunna hantera dessa ämnen på ett effektivt sätt, vilket är särskilt viktigt när det gäller att skapa en trygg och informativ miljö för elever att diskutera sexualitet och samtycke (Löfgren-Mårtensson, 2016, s. 122).

Flera lärare i studien uttryckte en känsla av osäkerhet och otillräcklighet när det gäller att undervisa om sexualitet och samtycke. Denna känsla av osäkerhet är inte ovanlig och stöds av tidigare forskning. Löfgren-Mårtensson (2016, s. 122) konstaterar att många lärare känner sig otillräckligt förberedda för att hantera dessa ämnen i klassrummet. Forskning pekar på att en bristande utbildning kan leda till att lärare undviker att ta upp ämnen som sexualitet och samtycke eller att de inte kan ge eleverna den information de behöver. Detta kan i sin tur förklara varför vissa lärare upplever att de inte kan skapa en trygg och informativ miljö för diskussioner om dessa viktiga frågor. Enligt Widman et al. (2014) kan bristen på utbildning och de praktiska verktygen för att undervisa om sexualitet och samtycke även göra att lärare inte känner sig rustade att svara på elevernas frågor på ett tillfredsställande sätt, vilket kan hindra öppen kommunikation i klassrummet.

Det framkommer också att även om vissa lärare har en god grundkunskap i ämnet, saknar de ofta de praktiska verktygen för att förmedla dessa känsliga ämnen på ett engagerande och effektivt sätt. Löfgren-Mårtensson (2016, 122) menar att fortbildning, både teoretisk och praktisk, är avgörande för att lärare ska känna sig trygga i att hantera dessa frågor på ett pedagogiskt sätt. Detta stämmer väl överens med resultatet i denna studie, där många lärare uttryckte behov av mer riktad utbildning för att kunna genomföra undervisningen på ett effektivt sätt. Enligt Skolinspektionen (2018, s. 32–

33) är det inte bara lärarnas teoretiska kunskap som behöver förbättras, utan även deras praktiska färdigheter att hantera känslomässiga och svåra diskussioner om dessa ämnen.

En annan viktig aspekt är lärarnas uppfattning om vårdnadshavarnas roll i att stödja undervisningen om sexualitet och samtycke. Resultaten från denna studie indikerar att många vårdnadshavare inte är medvetna om riktlinjerna i Lgr22 eller vilken roll de kan spela i att förstärka skolans arbete. Denna okunskap kan skapa en klyfta mellan skolan och hemmet, vilket i sin tur kan påverka elevernas lärande. Forskning har visat att ett effektivt samarbete mellan skola och hem kan bidra till en mer konsekvent och stödjande lärandemiljö (Walker, 2004, s. 239). Genom att involvera vårdnadshavare i dessa diskussioner och informera dem om läroplanens krav kan skolor skapa en mer helhetsorienterad strategi för undervisningen. Walker (2004, s. 239) menar att föräldrar spelar en avgörande roll i att stärka barns kunskap och förståelse för dessa ämnen genom att föra samtal hemma som kompletterar skolans undervisning.

Resultaten indikerar att både ämneslärares och vårdnadshavares bristande kännedom om och engagemang i riktlinjerna för sexualundervisning utgör hinder för en framgångsrik implementering av Lgr22. Detta stöds av forskning som betonar vikten av ett ökat engagemang från både lärare och föräldrar för att skapa en effektiv lärmiljö (Leung et al., 2019, s. 19). Lärare behöver fortbildning som kombinerar teori med praktiska metoder, vilket är avgörande för att skapa en trygg och engagerande lärmiljö, särskilt när det gäller normkritisk sexualundervisning (Bengtsson & Bolander, 2020, s. 159). Samtidigt är det avgörande att förbättra kommunikationen med vårdnadshavare och tydliggöra deras roll i att stödja skolans arbete, vilket kan bidra till att elever får en mer sammanhållen och stödjande undervisning (Bouakaz, 2007, s. 30). Forskning visar också att föräldrars aktiva deltagande i sexualundervisningen kan positivt påverka ungdomars sexuella beteende (Aspy et al., 2007, 461–462). Genom att stärka samarbetet mellan lärare, vårdnadshavare och skolläda kan eleverna erbjudas en mer helhetsinriktad undervisning som främjar deras förståelse för sexualitet, samtycke och relationer (Ceder, 2021, s. 17).

Ämneslärares och vårdnadshavares förhållningssätt till undervisning om sexualitet, samtycke och relationer

En majoritet av vårdnadshavarna, 63 procent, anger att de samtalar regelbundet om frågor som rör sexualitet och samtycke i hemmet. Detta tyder på ett starkt engagemang för att ge barnen verktyg för att hantera dessa ämnen ansvarsfullt. Forskning har visat att sådana samtal kan spela en avgörande roll i att hjälpa barn att utveckla en öppen dialog och en nyanserad förståelse för relationer och samtycke (Aspy et al., 2007, s. 449). Att prata om sexualitet och samtycke i tidig ålder har visat sig bidra till en positiv påverkan på ungas sexuella attityder och beteenden (El-Shaieb & Wurtele, 2009, s.110).

Samtidigt är det oroande att 27 procent av vårdnadshavarna uppger att de sällan diskuterar dessa ämnen. Enligt forskningen kan bristande samtal om sexualitet och samtycke i hemmet ha negativa konsekvenser för ungas attityder och kunskaper om dessa viktiga ämnen. Föräldrar kan känna osäkerhet om hur de ska närma sig dessa frågor på ett lämpligt sätt eller vara obekväma med att diskutera ämnet överhuvudtaget (Gunnarsson & Ceder, 2021, s. 55). Det är också möjligt att normer och värderingar, både på individ- och samhällsnivå, påverkar vårdnadshavares vilja och förmåga att tala om sexualitet och samtycke med sina barn.

Resultaten visar att ämneslärare ser undervisning om sexualitet, samtycke och relationer som en möjlighet att stärka elevernas självkänsla och sociala kompetens. Detta stämmer överens med tidigare forskning som betonar vikten av att ungdomar får kunskap och verktyg för att fatta informerade beslut kring sin egen kropp och sina relationer (El-Shaieb & Wurtele, 2009, s. 111). Genom att diskutera samtycke och gränssättning kan eleverna utveckla en större förståelse för både sina egna och andras rättigheter, vilket i sin tur kan bidra till en mer respektfull skolmiljö. Samtidigt visar resultaten att vissa elever kan ha svårt att tillämpa dessa principer i praktiken, särskilt i en miljö där normer och gruppträck spelar stor roll. Tidigare forskning har visat att ungdomar som fått en grundlig undervisning om samtycke och relationer är bättre rustade att hantera pressade situationer och säga ifrån vid överträdelser (Aspy et al., 2007, s. 449). Detta understryker vikten av att undervisningen inte enbart fokuserar på teoretisk kunskap utan även inkluderar diskussioner och praktiska övningar där eleverna får reflektera över och tillämpa sina kunskaper.

Lärarnas erfarenheter visar att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer ofta sker i ämnesövergripande sammanhang. Detta ligger i linje med forskning som betonar vikten av att koppla dessa frågor till bredare samhällsperspektiv, såsom maktstrukturer, könsroller och rättigheter (UNESCO, 2018). När sexualitet och samtycke diskuteras i samband med litteratur, historia eller samhällskunskap ges eleverna en djupare förståelse för ämnet och dess komplexitet, exempelvis kring maktstrukturer, vilket är i linje med Lgr22:s formuleringar om att maktstrukturer kopplade till kön ska granskas kritiskt i undervisningen (Skolverket, 2022b, s. 8). Samtidigt kan en sådan integrering innebära utmaningar, särskilt för lärare som saknar utbildning i sexualundervisning. Flera studier har påpekat att lärare kan känna osäkerhet inför att undervisa om dessa frågor när det inte är en tydlig del av deras ämneskompetens (Planting-Bergloo, 2023, s. 73). Detta kan leda till att ämnet behandlas olika beroende på lärarens individuella inställning och erfarenhet, vilket kan påverka kvaliteten och kontinuiteten i undervisningen.

Trots att lärarna ser undervisning om sexualitet, samtycke och relationer som viktig, uttrycker många en osäkerhet kring hur de bäst ska hantera ämnet. Det är tydligt att det finns ett behov av mer strukturerat stöd från skolledningen och utbildningsinstitutioner. Att en majoritet av lärarna upplever att de själva får navigera i hur de ska hantera dessa ämnen pekar på vikten av att utveckla nationella riktlinjer och fortbildningsprogram som ger lärare de verktyg de behöver. Tidigare forskning har visat att lärare som fått utbildning i sexualundervisning känner sig mer trygga och

kan undervisa på ett mer nyanserat och inkluderande sätt (Planting-Bergloo, 2023, s. 73). För att säkerställa en högkvalitativ och jämställd undervisning krävs därför att skolor investerar i kompetensutveckling och att sexualundervisning ges en mer självklar plats inom olika ämnen. Att lärarna efterfrågar mer stöd visar att det finns en vilja att undervisa om dessa frågor, men att det behövs bättre förutsättningar för att undervisningen ska bli effektiv och hållbar på lång sikt.

Ämneslärares förhållningssätt till undervisning om sexualitet, samtycke och relationer präglas av en positiv inställning och en vilja att ge eleverna verktyg för att fatta informerade beslut. Genom att integrera dessa frågor i andra ämnen och samhällsfrågor kan eleverna utveckla en bredare förståelse för relationer, normer och samtycke. Samtidigt framkommer en tydlig osäkerhet bland lärarna, särskilt kopplad till bristande resurser och fortbildning. För att säkerställa en likvärdig och kvalitativ undervisning krävs därför ökat stöd och tydligare riktlinjer som ger lärarna de verktyg de behöver för att undervisa på ett tryggt och effektivt sätt.

Utmaningar för ämneslärare och vårdnadshavare i implementeringen av riktlinjerna för sexualitet, samtycke och relationer

Denna studie har identifierat flera utmaningar som ämneslärare står inför vid implementeringen av de nya riktlinjerna om sexualitet, samtycke och relationer i grundskolan. Dessa utmaningar kan delas in i tre huvudteman: tidsbrist och planering, bristande kompetens och stöd samt ämnets känslighet och personliga barriärer. Diskussionen nedan fokuserar på hur dessa faktorer påverkar undervisningens kvalitet och föreslår möjliga åtgärder för att underlätta en mer effektiv implementering av riktlinjerna.

Resultaten visar att många lärare upplever en betydande tidsbrist vid planering och genomförande av undervisningen i sexualitet, samtycke och relationer. Detta bekräftas även i tidigare forskning, där Planting-Bergloo (2023, 73) påpekar att lärare ofta får ytterligare ansvarsområden utan att få tillräckliga resurser eller tid för att hantera dessa effektivt. När undervisningen i ämnet trängs in i redan fullspäckade scheman riskerar den att bli ytlig och bristfällig, vilket kan påverka elevernas förståelse och engagemang negativt. För att hantera denna utmaning kan skolor överväga att ge lärarna mer schemalagd tid för att planera och genomföra undervisningen inom detta område. En annan möjlig lösning är att utveckla mer strukturerade och lättanvända undervisningsmaterial som minskar den individuella planeringsbördan för lärarna. Dessutom kan ämnesövergripande samarbeten mellan olika ämneslärare skapa bättre möjligheter att integrera ämnet i undervisningen utan att belasta enskilda lärare allt för mycket.

En annan betydande utmaning är att många lärare känner att de saknar den kompetens och det stöd som krävs för att undervisa om sexualitet, samtycke och relationer på ett tryggt och pedagogiskt sätt. Även om det finns externa resurser, såsom material från RFSU, framgår det av studiens resultat att dessa resurser inte alltid är tillräckligt omfattande eller anpassade efter skolans specifika behov. För att stärka lärarnas kompetens krävs det kontinuerlig fortbildning som inte enbart fokuserar på teoretiska aspekter utan också ger praktiska verktyg för att hantera komplexa

situationer i klassrummet. Dessutom kan mentorprogram där erfarna lärare stödjer sina kollegor vara en effektiv strategi för att minska osäkerheten. Ytterligare en lösning kan vara att inkludera sexualitet, samtycke och relationer i lärarutbildningen i större utsträckning för att säkerställa att framtida lärare har en stabil grund att stå på.

Många lärare upplever att ämnets känsliga natur utgör en utmaning, särskilt i klassrum där eleverna har olika kulturella och religiösa bakgrunder. Om en lärare känner sig osäker eller obekvämt kan det leda till att viktiga frågor undviks eller behandlas på ett sätt som inte engagerar eleverna. För att hantera detta kan skolläda arbetare arbeta för att skapa en mer stödjande miljö där lärare kan diskutera olika utmaningar öppet och få vägledning i hur de kan navigera ämnet på ett professionellt sätt. Vidare kan anpassade resurser och undervisningsmaterial, som tar hänsyn till olika elevgruppers behov och bakgrunder, vara avgörande för att göra undervisningen mer inkluderande och relevant.

De utmaningar som ämneslärare möter vid implementeringen av riktlinjerna för sexualitet, samtycke och relationer är komplexa och mångfacetterade. Genom att adressera dessa tre huvudsakliga områden – tidsbrist och planering, bristande kompetens och stöd samt ämnets känslighet och personliga barriärer – kan undervisningens kvalitet förbättras. Skolor och utbildningsanordnare behöver arbeta aktivt med att ge lärarna bättre förutsättningar genom ökad schemalagd tid, relevant fortbildning och anpassade undervisningsmaterial. På så sätt kan ämnet integreras på ett meningsfullt sätt i undervisningen och bidra till att eleverna får en mer informerad och reflekterande syn på sexualitet, samtycke och relationer.

Slutsatser

Denna undersökning, som baseras på webbenkäter till både vårdnadshavare och ämneslärare samt intervjuer med ämneslärare om deras uppfattningar kring de nya riktlinjerna, ger en tydlig bild av både framgångar och utmaningar i implementeringen av Lgr22:s riktlinjer för sexualitet, samtycke och relationer.

En av de huvudsakliga slutsatserna är att inte alla ämneslärare har fått tillräcklig utbildning eller fortbildning inom området sexualitet, samtycke och relationer. Många lärare saknar utbildning i ämnet, både under sina universitetsstudier och efter att ha börjat undervisa. Detta begränsar deras förmåga att fullt ut förstå och implementera de nya riktlinjerna. En sådan kompetensbrist gör det svårare för lärarna att säkerställa en kvalitativ undervisning som följer de nya direktiven och ger eleverna den utbildning de behöver inom dessa viktiga områden.

Vidare visade resultatet att en mindre andel av ämneslärarna inte var bekanta med de nya riktlinjerna om sexualitet, samtycke och relationer, vilket pekar på ett kommunikationsproblem mellan Skolverket och lärarkåren. Flera lärare var omedvetna om de förändringar som infördes i Lgr22, vilket försvårar implementeringen och skolans förmåga att följa de fastställda riktlinjerna på ett effektivt sätt.

För vårdnadshavarna visade resultaten att en stor andel sannolikt missat eller inte fått tillräcklig information om de nya riktlinjerna och implementeringen av dessa i skolorna. Detta kan leda till att vårdnadshavare känner sig exkluderade från skolans arbete med dessa ämnen och kan påverka deras vilja att aktivt stödja undervisningen. Det är avgörande att vårdnadshavare får den information som krävs för att kunna bidra till sina barns lärande och stödja skolans arbete. Trots bristen på information i många fall, visade undersökningen att när vårdnadshavare fick information om de nya riktlinjerna, var deras reaktioner övervägande positiva. Vårdnadshavarna uttryckte stöd för att fler ämnen skulle beröra dessa viktiga frågor, och de visade en vilja att samarbeta med skolorna för att främja elevernas förståelse och respekt för sexualitet, samtycke och relationer.

Undersökningen visade också att en stor andel vårdnadshavare anser att det är viktigt att samtala om sexualitet, samtycke och relationer med sina barn redan i tidig ålder. Detta understryker vikten av att skolorna och vårdnadshavarna arbetar tillsammans ”för att säkerställa att dessa ämnen tas upp i rätt tid och på rätt sätt” (Skolverket, 2022, s. 19). Antalet vårdnadshavare som undviker dessa samtal verkar ha minskat, vilket kan ses som ett tecken på att de är mer benägna att engagera sig i dessa viktiga frågor när de får relevant information och stöd från skolan.

Sammanfattningsvis pekar resultaten på behovet av ökad fortbildning och kommunikation för lärare för att kunna implementera de nya riktlinjerna på ett framgångsrikt sätt. För att säkerställa en god och inkluderande undervisning kring sexualitet, samtycke och relationer krävs ett aktivt samarbete mellan skola och hem, där båda parter får den information de behöver för att kunna stödja elevernas lärande och utveckling.

Vidare forskning

För framtida forskning förslås utifrån denna studies kvantitativa enkät att även kvalitativa intervjuer genomförs med vårdnadshavare för att fördjupa kunskaperna om deras uppfattningar om skolans sexualundervisning. Efter denna undersökning har det också blivit tydligt för mig att det behövs framtida forskning hur utbildning om sexualitet, samtycke och relationer genomförs inom lärosätenas undervisning av blivande lärare, särskilt efter beslutet om det ska ingå i lärarutbildning inom alla ämnen och årskurser från förskolor till gymnasiet.

Referenser

- Aspy, C. B., Vesely, S. K., Oman, R. F., Rodine, S., Marshall, L., & McLeroy, K. (2007). Parental communication and youth sexual behaviour. *Journal of Adolescence*, 30(3), 449-466. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2006.04.007>
- Arvola Orlander, A. (2021). Undervisning om och med normer. I S. Ceder, K. Gunnarsson, S. Planting-Bergloo, L. E. Öhman, & A. Arvola Orlander, *Sexualitet och relationer. Att möta ett engagerande och föränderligt kunskapsområde i skolan* (ss. 101-112). Studentlitteratur. doi:9789144151403
- Bell, J. (2011). *Introduktion till forskningsmetodik*. Studentlitteratur AB.
- Bengtsson, J., & Bolander, E. (2020). Strategies for inclusion and equality – ‘norm-critical’ sex education in Sweden. *Sex education*, 154-169. doi:10.1080/14681811.2019.1634042
- Bouakaz, L. (2007). *Parental involvement in school: What promotes and what hinders parental involvement in an urban school*. Avhandling. Malmö högskola. doi: 978-91-976537-2-5
- Broström, S. (2012). Curriculum in preschool: Adjustment or a possible liberation?. *Nordisk barnehageforskning*, 5(1). <https://doi.org/10.7577/nbf.419>
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (3 uppl.). Liber.
- Butler, S. (2011). *Teaching communication in sex education: Facilitating communication skills knowledge and ease of use*. [Doktorsavhandling, DePaul University]. <https://via.library.depaul.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1093&context=etd>. URL
- Ceder, S. (2021). Vad är sexualitet och relationer? I S. Ceder, K. Gunnarsson, S. Planting-Bergloo, L. E. Öhman, & A. Arvola Orlander, *Sexualitet och relationer. Att möta ett engagerande och föränderligt kunskapsområde i skolan* (ss. 13-21). Studentlitteratur. doi:9789144151403
- Centerwall, E. (2005b). Obligatorisk sexualundervisning – perspektiv på tre handledningar. I A. Nilsson, *Hela livet 50 år med sex- och samlevnadsundervisning* (ss. 35–47). Myndigheten för skolutveckling.
- Debanjan, B., & T. S. Sathyanarayana, R. (2022). Comprehensive Sex Education—Why Should We Care? *Journal of Psychosexual Health*, 4, 73-75. <https://doi.org/10.1177/26318318221092076>
- Denscombe, M. (2018). *Forskningshanboken. För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. (P. Larson, Övers.; 4 uppl.). studentlitteratur. (Originalutgåvan publicerad 2000)
- El-Shaieb, M., & Wurtele, S. (2009). Parents' Plans to Discuss Sexuality with Their Young Children. *American Journal of Sexuality Education*, 4(2), 103-115. <https://doi.org/10.1080/15546120903001357>

- Engh, L., & Eriksson, U-B. (2021) *Att fråga om våld vid hälsosamtalet hjälper barn att berätta. Institutionen för hälsovetenskaper*, (Rapport 2021:19). Karlstad universitet.
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1559441/FULLTEXT01.pdf>
- Eysenck, M. W., & Keane, M T., (2020). *Cognitive Psychology. A student's handbook*. Psychology press. <https://education.asu.edu/sites/g/files/litvpz656/files/lcl/blackwell.pdf>
- Folkhälsomyndigheten. (2017). *Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i Sverige 2017 – Resultat från befolkningsundersökningen SRHR2017*.
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/s/sexuell-och-reproduktiv-halsa-och-rattigheter-i-sverige-2017/>
- Folkhälsomyndigheten. (2019). *Öppna jämförelser Folkhälsa 2019*.
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/oe/oppna-jamforelser-folkhalsa-2019/>
- Förenta Nationerna. (2015). *Agenda 2030 Globala målen för hållbar utveckling*.
<https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/>: <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/>
- Ghadimi, M., (2016). Om kravet på oskuld. I K. Lindberg & H. Olsson, *Samhällskroppen: Om samhälle, kön och sexualitet. Ett kunskapsmaterial för lärare i samhällsorienterande ämnen i grundskolan och gymnasieskolan*. (ss. 175–192). RSFU.
<https://www.rfsu.se/globalassets/pdf/samhallskroppen---om-samhalle-kon-och-sexualitet.pdf>
- Goldfarb, E. S., & Lieberman, L. D. (2021). Three Decades of Research: The Case for Comprehensive Sex Education. *Journal of Adolescent Health*, 68(1) 13-27.
<https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2020.07.036>
- Gunnarsson, K., & Lindgren, A. L. (2022). *Nya sätt att prata om sex i skolan. Stockholms universitet*. <https://www.su.se/nyheter/nya-s%C3%A4tt-att-prata-om-sex-i-skolan-1.633557>
- Gunnarsson, K., & Ceder, S. (2021). Historisk tillbakablick och internationell utblick. I S. Ceder, K. Gunnarsson, S. Planting-Bergloo, L. E. Öhman, & A. Arvola Orlander, *Sexualitet och relationer, Att möta ett engagerande och föränderligt kunskapsområde i skolan* (ss. 51-63). Studentlitteratur. doi:9789144151403
- Hallin, A. & Helin, J. (2018). *Intervjuer*. Studentlitteratur.
- Juvall, T., & Chuchu Pettersson, A. (2005). *Sex och samlevnadsundervisning i skolan. En kartläggning av sex-och samlevnadsundervisningen på sju högstadieskolor i Stockholms län*. Stockholms läns landsting.
- Kontula, O. (2010). The evolution of sex education and students' sexual knowledge in Finland in the 2000s. *Sex Education*, 10(4), s. 373–386.
<https://doi.org/10.1080/14681811.2010.515095>

- Kungliga Skolöverstyrelsen. (1956). *Handledning i sexualundervisning, skriftserie 26*.
- Lameiras-Fernández, M., Martínez-Román, R., Carrera-Fernández, M. V., & Rodríguez-Castro, Y. (March 2021). Sex Education in the Spotlight: What Is Working? Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. doi:10.3390/ijerph18052555
- Leung, H., Shek, D., Leung, E., & Shek, E. (2019). Development of Contextually-relevant Sexuality Education: Lessons from a Comprehensive Review of Adolescent Sexuality Education Across Cultures. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. doi:10.3390/ijerph16040621
- Lukkerz, J. (2023). Sex på rätt sätt: Unga, sexualitet och svensk samtida sexualsyn. *Doktorsavhandling*. Örebro universitet. <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:mau:diva-58760>
- Löfgren-Mårtensson, L. (2016). Att förstå sexualitet utifrån sociala och kulturella perspektiv. I K. Lindberg, & H. Olsson, *Samhällskroppen – om samhälle, kön och sexualitet* (Upplaga 2:1 uppl., ss. 115–124). RFSU. <https://www.rfsu.se/globalassets/pdf/samhallskroppen---om-samhalle-kon-och-sexualitet.pdf>
- Mijatović, D. (2020). *Comprehensive sexuality education protects children and helps build a safer, inclusive society*. Europeiska rådet. <https://www.coe.int/en/web/genderequality/-/comprehensive-sexuality-education-protects-children-and-helps-build-a-safer-inclusive-society>
- Nilsson, A. (2016). Sex- och samlevnadsundervisningen har lagt in en ny växel. I C. M. Häggström-Nordin & C. Magnusson *Ungdomar, sexualitet och relationer* (andra uppl., ss. 395-408). Studentlitteratur. doi:9789144108568
- Norwald, K. (2022). *Undervisa om sexualitet, samtycke och relationer – integrera i alla .* Gothia kompetens.
- Olsson, H. (2011). *Hur funkar det? Om sex- och samlevnadsundervisning i skolan*. (H. Olsson, Red.) RFSU. <https://www.rfsu.se/globalassets/pdf/hur-funkar-det.pdf>
- Olsson, H. (2013). Analt, oralt, vaginalt – Vad är normalt? Alla har vi en sexualsyn. I T. E. Olsson, *Den onaturliga naturen: kunskapsmaterial om sexualitet och kön för lärare i naturkunskap och biologi på gymnasiet* (ss. 7–20). RFSU. <https://www.rfsu.se/globalassets/pdf/den-onaturliga-naturen.pdf>
- Ottander, K., & Christenson, N. (2016). *Naturvetenskapens roller i SNI*. Skolverket. <https://naturvetenskapochteknik.skolverket.se/>
- Planting-Bergloo, S. (2021). Didaktiska val och villkor. I S. Ceder, K. Gunnarsson, S. Planting-Bergloo, L. E. Öhman, & A. Arvola Orlander, *Sexualitet och relationer, Att möta ett engagerande och föränderligt kunskapsområde i skolan* (ss. 115-128). Lund: Studentlitteratur.

- Planting-Bergloo, S. (2023). *Becomings of Swedish secondary sexuality education: Enactments in natural science subjects and interdisciplinary teaching about pornography*. Stockholm, Stockholm, Sweden: Stockholms universitet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1734111/FULLTEXT01.pdf>
- Planting-Bergloo, S., & Arlova Orlander, A. (2024). Challenging ‘the elephant in the room’: the becomings of pornography education in Swedish secondary school. *Sex Education, 24*, 16-30. doi:10.1080/14681811.2022.2137487
- RAINN. (2024). *#ConsentRULES*. Rape, Abuse & Incest National Network. <https://rainn.org/articles/consentrules>
- RFSU. (2021). *Sexualundervisning utan mål – RFSU:s undersökning av kvalitetsarbetet i svenska skolor*. Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU). <https://www.rfsu.se/globalassets/pdf/sexualundervisning-utan-mal.pdf>
- RFSU. (2021). *Årsredovisning RFSU 2021*. RFSU. <https://www.rfsu.se/globalassets/pdf/styrdokument/rfsu-arsredovining-2022.pdf>
- Ringrose, J., Worton, S., Wiggins, A., Bragg, S., Boldry, K., & Newall, E. (2020). *Good practice guide for teaching relationships and sex(uality) education (RSE)*. University College London. <https://www.ucl.ac.uk/ioe/case-studies/2021/apr/preparing-teach-relationships-and-sex-education-secondary-schools>
- Ringrose, J., Horeck, T., & Mendes, K. (2022). Sexual violence in contemporary educational contexts. *Gender and Education, 34*(2), 129-133. doi:10.1080/09540253.2022.2032537
- SFS 2010:800. (23 juni 2010). *Skollag*. Sveriges Riksdag. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/
- SKOLFS 2022:418. (8 juli 2022). *Förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. doi:1102-1950
- Skolinspektionen. (2018). *Sex- och samlevnadsundervisning*. Skolinspektionen. <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2017/sex-och-samlevnad/sex-och-samlevnadsundervisning-rapport-feb-2018.pdf>
- Skolverket. (1999). *Nationella kvalitetsgranskningar 1999: skolors arbete mot mobbning och annan kränkande behandling: sex- och samlevnadsundervisningen: undervisningen om tobak, alkohol och andra droger*. Skolverket.
- Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2011*. Skolverket. https://www5.kau.se/sites/default/files/Dokument/subpage/2011/08/l_roplan_f_r_grundskolan_f_rskoleklassen_och_f_11885.pdf

- Skolverket. (2013). *Sex- och samlevnadsundervisning i sena år: Jämställdhet, sexualitet och relationer i ämnesundervisningen åk 7–9*. Skolverket.
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65ab12/>
- Skolverket. (11 juni 2019). *Redovisning av uppdrag om förslag till ändringar i läroplaner avseende kunskapsområdet sex och samlevnad U2018/02877/BS U2018/02960/S*.
 Dnr:2018:01394
- Skolverket. (13 januari 2022). *Stärkt systematiskt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck*.
<https://www.skolverket.se/download/18.675e1d8e17d2dfa8fcf2458/1643375253370/pdf9134.pdf>
- Skolverket. (2022). *läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22)*.
 Skolverket. <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet>
- Skolverket. (2024). *Sexualitet, samtycke och relationer i undervisningen*.
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sexualitet-samtycke-och-relationer-i-undervisningen>
- Skolöverstyrelsen. (1977). *Samlevnadsundervisning*. Skolöverstyrelsens handledning.
- Tatter, G. (2018). *Strategies for educators on how to talk to your students about respecting one another's boundaries — from preschool to high school*. Harvard Graduate School of Education. <https://www.gse.harvard.edu/ideas/usable-knowledge/18/12/consent-every-age>
- UNESCO. (2009). *International technical guidance on sexuality education: an evidence-informed approach for schools, teachers and health educators*. doi:ED.2009/WS/36 REV.3
- UNESCO (2018). *International technical guidance on sexuality education: an evidence-informed approach*. Hämtad 2024-03-16 från
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000260770>
- Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. (2 Uppl.). Vetenskapsrådet.
https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf
- Walker, J. (2004). Parents and sex education – looking beyond ‘the birds and the bees’. *Sex Education*, 4(3), 239-254. doi:10.1080/1468181042000243330
- Walker, J., & Milton, J. (2006). Teachers’ and parents’ roles in the sexuality education of primary school children: a comparison of experiences in Leeds, UK and in Sydney, Australia. *Sex Education*, 6 (4), 415–428.
<https://doi.org/10.1080/14681810600982267>
- Wallin, A. (2012). Elevers uppfattningar och kunskaper om innehåll i sex- och samlevnadsundervisning. I W. & A, *Undervisning i sex och samlevnad, ett idématerial*.

- Ämnesdidaktik i praktiken, nya vägar för undervisning. 2012:9.* Institutionen för didaktik och pedagogisk profession, Göteborgs universitet.
- Weavera, H., Smith, G. & Kippax, S. (2005). School-based sex education policies and indicators of sexual health among young people: a comparison of the Netherlands, France, Australia and the United States. *Sex Education*, 5(2), s. 171–188. <https://doi.org/10.1080/14681810500038889>
- WHO. (18 maj 2023). *Comprehensive sexuality education*. World Health Organization. <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/comprehensive-sexuality-education>
- Widman, L., Choukas-Bradley, S., Helms, S. W., Golin, C. E., & Prinstein, M. J. (2014). Sexual communication between early adolescents and their dating partners, parents, and best friends. *Journal of sex research*, 51(7), 731-741. <https://doi.org/10.1080/00224499.2013.843148>

Bilaga 1

HÖGSKOLAN
DALARNA

Information om en enkät- och intervjuundersökning om ämneslärares uppfattningar om implementering av Lgr22 gällande undervisning om sexualitet, samtycke och relationer i grundskolor

Härmed tillfrågar jag dig om möjlighet att delta i denna enkät- samt intervjuundersökning.

Luis Mente heter jag och jag läser Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) för att bli biologilärare med inriktning mot grundskolans årskurs 7–9 på Högskolan Dalarna, Falun. I denna utbildning ingår ett examenarbete för ämneslärare. Fokus på mitt examenarbete är implementeringen av sexualitet, samtycke och relationer som en viktig del av elevundervisning, enligt Läroplanen Lgr 2022.

I den nya läroplanen för grundskolor, förskolor och fritidshem Lgr 2022 har Skolverket under Skolans värdegrund och uppdrag/ Skolans uppdrag skrivit:

”Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke.” (Skolverket, 2022)

Syftet med denna undersökning är att få bättre kännedom om ämneslärare implementering av Skolverkets nya riktlinjer om sexualitet, samtycke och relationer i grundskoleundervisning.

Intervjuer och digitala enkäter kommer att användas för denna undersökning. Enkäterna skickas till flera ämneslärare inom den kommunala grundskoleverksamheten. Sedan kommer en grupp ämneslärare att bli kontaktade via arbetsmail och fråga om möjlighet att vara med på intervjuer. En separat samtyckeblankett för att delta i intervju kommer att bifoga med mailet.

Undersökningen är konfidentiell och deltagandemedverkan är naturligtvis frivillig, så du kan avbryta din deltagande utan någon motivering när som helst. Undersökningen kommer att ingå i ett examenarbete i form av en uppsats vid Högskolan Dalarna. Efter examenarbetets godkännande kommer allt undersökningsmaterial att makuleras.

Personliga uppgifter kommer inte att ingå varken i intervjun eller i enkäten. Du svarar helt anonymt. Svaren kommer att försvaras varsamt. Personer som kommer att ha tillgång till undersökningssvar är examinatorn, examenarbetshandledare och jag som skriver uppsatsen.

Enkäten kommer att innehålla trettio frågor och det kommer att ta cirka tio minuter att besvara den. Intervjun kommer att ta cirka trettio minuter och frågorna kommer att beröra ämneslärares synpunkter angående införandet av sexualitet, samtycke och relationer i grundskolan.

Tillsammans med enkätsvar ger du din medgivande att delta i enkätundersökningen. Medgivande att delta i intervjuundersökningen sker skriftligt.

Din deltagande i undersökningen är superviktigt och därför kommer jag att uppskatta om du vill vara med.

HÖGSKOLAN
DALARNA

Ytterligare information lämnas av nedanstående ansvariga:

Student

Handledare

Luis Mente

Johanne Maad

E-postadress h21luime@du.se

E-postadress: jmd@du.se

Ort <i>Uppsala</i>	Ort <i>Falun</i>
Datum <i>28/5-2024</i>	Datum <i>25/4-2024</i>
Signatur <i>Luis Mente</i>	Signatur <i>Johanne Maad</i>

Bilaga 2

HÖGSKOLAN
DALARNA

Information om en enkätundersökning om vårdnadshavares uppfattningar om implementering av Lgr22 gällande undervisning om sexualitet, samtycke och relationer i grundskolor

Härmed tillfrågar jag er om möjlighet att delta i denna enkätundersökning.

Luis Mente heter jag och jag läser Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) för att bli biologilärare med inriktning mot grundskolans årskurs 7–9 på Högskolan Dalarna, Falun. I denna utbildning ingår ett examenarbete för ämneslärare. Fokus på mitt examenarbete är implementeringen av sexualitet, samtycke och relationer som en viktig del av elevundervisning, enligt Läroplanen Lgr 2022.

I den nya läroplanen för grundskolor, förskolor och fritidshem Lgr 2022 har Skolverket under Skolans värdegrund och uppdrag/ Skolans uppdrag skrivit:

”Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke.” (Skolverket, 2022)

Syftet med denna undersökning är att få bättre kännedom om vårdnadshavares kännedom och synpunkter om implementeringen av sexualitet, samtycke och relationer i grundskoleundervisning för obligatoriska skolväsende.

Digitala enkäter kommer att användas för denna undersökning. Dessa skickas till vårdnadshavare med barn inom den kommunala grundskoleverksamheten i årskurser 1 till 9.

Undersökningen är konfidentiell och deltagandemedverkan är naturligtvis frivilligt, så du kan avbryta din deltagande utan någon motivering när som helst.

Undersökningen kommer att ingå i ett examenarbete i form av en uppsats vid Högskolan Dalarna. Efter examenarbetegodkännande och studieavslutningen kommer allt undersökningsmaterial att makuleras.

Personliga uppgifter kommer inte att ingå i enkäten. Du svarar helt anonymt. Svaren kommer att försvaras varsamt. Personer som kommer att ha tillgång till undersökningssvaren är examinatorn, examenarbetshandledare och jag som skriver uppsatsen.

Enkätundersökningen kommer att innehålla trettio frågor som tar några få minuter att besvara och frågorna kommer att beröra vårdnadshavarnas synpunkter angående implementeringen av sexualitet, samtycke och relationer i grundskoleundervisning.

Tillsammans med enkätsvar ger du din medgivande att delta i undersökningen.

Din deltagande i undersökningen är superviktig och därför kommer jag att uppskatta om du vill vara med.

HÖGSKOLAN
DALARNA

Ytterligare information lämnas av nedanstående ansvariga:

Student

Handledare

Luis Mente

Johanne Maad

E-postadress h21luime@du.se

E-postadress: jmd@du.se

Ort <i>Uppsala</i>	Ort <i>Falun</i>
Datum <i>28/5-2024</i>	Datum <i>25/4-2024</i>
Signatur <i>Luis Mente</i>	Signatur <i>Johanne Maad</i>

Bilaga 3

2024-10-22 19:42

Enkät om undervisning i sexualitet, samtycke och relationer i grundskolor i årskurs 7-9

Enkät om undervisning i sexualitet, samtycke och relationer i grundskolor i årskurs 7-9

Det skulle vara oerhört uppskattat om du kunde avsätta några minuter för att delta i denna undersökning. Syftet med denna enkät är att få bättre kännedom om ämneslärares implementering av Skolverkets nya riktlinjer (2022) om undervisning om sexualitet, samtycke och relationer i grundskolor.

luimentelm@gmail.com [Byt konto](#)

Inne delad

Vilket kön identifierar du dig som?

- Kvinna
- Man
- Annat

Hur gammal är du?

- yngre än 30
- 30-40
- 40-50
- 50-65
- Äldre än 65

Vilken kommun jobbar du i?

Ditt svar

Undervisar du i grundskolans årskurs 7-9?

Ja

Nej

I vilka ämnen undervisar du i?

Ditt svar

I vilka årkurser undervisar du i?

Ditt svar

Är du behörig lärare?

Ditt svar

Vilket år tog du din examen?

Ditt svar

Hur många år har du undervisat som ämneslärare?

Ditt svar

Har du kännedom om Skolverkets nya direktiv i Lgr 2022 om implementeringen av sexualitet, samtycke och relationer som en viktig del av elevundervisning?.

- Ja
- Nej

Hur har din skola tagit itu med ändringarna som rör sexualundervisning i Lgr22?

Ditt svar

Hur ofta brukar du ta upp temat som sexualitet, samtycket och relationer under dina lektioner?

- Två eller flera gånger i veckan
- En gång i veckan
- två eller flera gånger per månad
- En gång per månad
- Mer sällan än en gång per månad
- Aldrig

På vilka sätt behandlar du innehållet sexualitet, samtycke och relationer under dina lektioner?

Ditt svar

Vem eller vilka anser du är lämpligast att undervisa i sexualitet, samtycke och relationer i grundskolan?

Ditt svar

Vem eller vilka anser du bär främsta ansvaret för undervisning i sexualitet, samtycke och relationer i grundskolan?

Ditt svar

Hur skulle du som ämneslärare i grundskolan motivera undervisning i sexualitet, samtycke och relationer i sitt ämne?

Ditt svar

Vilket stöd finns i kursplanerna för ditt ämne att undervisa i sexualitet, samtycke och relationer i grundskolan? ? Hur/var?

Ditt svar

Vilka möjligheter har ämneslärare att undervisa om sexualitet, samtycke och relationer?

Ditt svar

Vilka aspekter tycker du är särskilt utmanande, när det gäller undervisning i sexualitet, samtycke och relationer?

Ditt svar

Har du upplevt några begränsningar från andra anställda eller skolledningen?

Ditt svar

Har du fått några synpunkter från vårdnadshavare eller elever angående undervisningen?

Ditt svar

Har du genomgått någon form av utbildning om sexualitet, samtycke, relationer ?

- Ja
- Nej

Vilken utbildning?

Ditt svar

Har skolan gett några möjligheter till fortbildning? Vilka?

Ditt svar

Känner du säker när det gäller undervisning om sexualitet, samtycke och relationer?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Kan du motivera varför?

Ditt svar

Finns det några instruktionsresurser eller material som du behöver, eller är det något du saknar som skulle kunna stödja dig i din undervisning om sexualitet, samtycke och relationer?

Ditt svar

Övriga kommentarer eller synpunkter

Ditt svar

Skicka

Sidan 1 av 1

[Rensa formuläret](#)

Skicka aldrig lösenord med Google Formulär

Det här innehållet har varken skapats eller godkänts av Google. [Anmäl otillåten användning](#) - [Användarvillkor](#) - [Integritetspolicy](#)

Bilaga 4

2024-10-22 19:45

Enkät till vårdnadshavare

Enkät till vårdnadshavare

Syftet med denna undersökning är att få bättre kännedom om vårdnadshavares synpunkter om implementeringen av Lgr22 gällande undervisning om sexualitet, samtycke och relationer i grundskolor.

luimentelm@gmail.com [Byt konto](#)

Inte delad

Kön:

- Kvinna
- Man
- Vill ej ange
- Övrigt:

Vilket år är du född?

Ditt svar

I vilken eller vilka årskurs/er går ditt eller dina barn?

- åk 1-3
- åk 4-6
- åk 7-9

Känner du till den nya läroplanen Lgr22 och inkludering av undervisning om sexualitet, samtycke och relationer för grundskolor?

- Ja
- Nej
- Övrigt:

Tror du att dina barn har behov av kunskaper om sexualitet, samtycke och relationer?

- Ja
- Nej
- Kanske

Kan du motivera varför?

Ditt svar

Brukar du ta upp frågan om sexualitet, samtycke och relationer med ditt barn?

- Ofta
- Ibland
- Sällan
- Aldrig
- Övrigt:

Kan du motivera varför?

Ditt svar

I vilken årskurs tycker du att det är lämpligt att börja med undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer?

- åk 1-3
- åk 4-6
- åk 7-9
- Övrigt:

Kan du motivera varför?

Ditt svar

Vilka ämnen tycker du läraren bör undervisa i sexualitet, samtycke och relationer?

- NO (matematik, biologi, fysik, kemi och teknik)
- SO (samhällskunskap, historia, geografi, religion)
- Moderna språk (tyska, spanska, franska)
- Praktisk-estetiska ämne (idrott och hälsa, hem och konsumentkunskap, bild, musik, slöjd)
- Svenska, Svenska som andra språk, engelska
- Modersmål
- Övrigt:

Tycker du att det är viktigt med undervisning om sexualitet, samtycke och relationer?

- Ja
- Nej
- Kanske

Kan du motivera ditt svar?

Ditt svar

Vilka område tycker du att undervisningen av sexualitet, samtycke och relationer ska handla om?

- Sexualitet
- Kärlek
- Gränser
- Respekt
- Relationer
- Könsroller
- Samtycke
- Preventivmedel
- Njutning
- Lagar
- Pornografi
- Abort
- Könssjudomar
- Diskriminering
- ideal
- Identitet
- Övrigt:

Skicka

Sidan 1 av 1

[Rensa formuläret](#)

Skicka aldrig lösenord med Google Formulär

Det här innehållet har varken skapats eller godkänts av Google. [Anmäl otillåten användning](#) - [Användarvillkor](#) - [Integritetspolicy](#)

Google Formulär

Bilaga 5

Intervjufrågor till ämneslärare

1. Vilken utbildning har du och vilket år avslutade du dina studier?
  2. Hur länge har du varit anställd som pedagog/lärare?
  3. Hur många år har du tillbringat med undervisning på lågstadiet, mellanstadiet eller högstadiet?
  4. I vilket eller vilka ämnen och vilken årskurs undervisar du för närvarande?
  5. Är du ansvarig för att instruera en enskild klass eller flera klasser?
  6. Är du bekant med de ändringar som gjorts i läroplanen Lgr 22 angående sexualitet, samtycke och relationer?
  7. Har du genomgått någon form av utbildning eller träning om ämnen som sexualitet, samtycke, relationer?
  8. Vilken typ av utbildning gavs?
  9. Vilka ämnen behandlades i fortbildningsprogrammet?
  10. Har skolan gett några möjligheter till fortbildning?
  11. På vilket sätt har detta åstadkommit?
  12. Vad tror du är orsaken?
  13. Vilka specifika omständigheter tror du är nödvändiga för att instruera om dessa ämnen?
  14. Finns det några specifika ämnesområden som du tycker är mer utmanande eller mindre utmanande att instruera i?
  15. Är du säker när det gäller att undervisa i just dessa ämnen?
  16. Vad är orsaken till detta?
  17. Har den genomgått några förändringar i undervisning av sexualitet, samtycke och relationer om man jämför Lgr 11 och Lgr 22?
  18. På vilket sätt?
  19. Finns det några specifika exempel som du kan ge för att illustrera detta?
  20. Finns det något specifikt ämnesområde som har haft större inverkan på din undervisning?
  21. Vad är motiveringen bakom detta?
  22. Inkorporerade du sexualundervisning i din kurs- och ämnesplan?
  23. Och vad är anledning? (Om svaret är nej)
- (Om svaret är JA)
24. Hur gjorde du förra gången?
  25. Hur brukar du introducera ämnesområdet?
  26. Vad tycker du är viktigt att ta upp?
  27. Hur har din skola tagit itu med ändringarna som rör sexualundervisning i Lgr22?
  28. Vilka aspekter tycker du är särskilt utmanande, när det gäller undervisning i sexualitet, samtycke och relationer?
  29. Vilka möjligheter har läraren för att undervisa i sexualitet, samtycke och relationer?
  30. Finns det några faktorer som hindrar eller begränsar dig att instruera i just det ämnet?
  31. Finns det några instruktionsresurser eller material som du behöver, eller är det något du saknar?

32. Vad innebär lärarteamets samarbete när det kommer till att ta upp ämnen som sexualitet, samtycke och relationer?
33. Har du upplevt några begränsningar från andra anställda eller skolledningen?

